

1 Úvod

Dlužník a věřitel. Kdybychom měli k těmto dvěma termínům přiřadit největší z nich, byl by to bezesporu člověk na straně dlužníka a příroda na straně věřitele. Od doby kdy se člověk stal součástí přírody, vznikly mezi nimi jakési váhy vzájemného působení. Zprvu bylo závaží na misce věřitele. To když se druh *Homo sapiens sapiens* musel přírodě podřídít a bojoval o pouhé přežití. Postupem času se však mísky vah vyrovnaly. Člověk se naučil okolní prostředí dokonale využívat, svou činností na něj výrazně působil a zanechával v něm více a více stop.

Člověk tak vytváří krajinu. S nadsázkou můžeme říct, že i krajina vytváří člověka. Vytváří se v ní jeho historie a tříbí se v ní jeho kultura. Na odlišných místech Země tak krajina získává svůj osobitý charakter. Někde přírodní složka ještě převažuje nad člověkem, jinde ji člověk zcela pohltil. Tuto přírodní, kulturní a historickou charakteristiku krajiny nazýváme krajinný ráz.

S rozvojem techniky jsou stopy zanechané v krajině mnohem hlubší a radikálnější. V moderní společnosti tak snad ani nenalezneme místo, kde by byl krajinný ráz, formující se po staletí, nenarušen. Kromě různých ekologických dopadů, se pak toto narušení projevuje především snížením či ztrátou estetičnosti daného místa.

Ješitnost a pýcha. To jsou vlastnosti člověku vrozené, díky kterým dbá někdy až příliš úzkostlivě o svůj vzhled a zevnějšek. Je tedy s podivem, že nevěnuje alespoň stejné úsilí tomu, aby bylo estetické i prostředí ve kterém žije.

Vůči přírodě jsme velkými dlužníky a máme jí co splácet. Jednou z možností je vrátet jí její krásu. Je i v našem zájmu odstranit či alespoň minimalizovat počet strašáků v našem okolí. Stop po nás neustále přibývá a všechna šlápnutí vedle nejdou odstranit. Budeme-li více respektovat hlavní složku krajiny bude se nám tu žít lépe. Naši předci to dokázali.

Cílem této diplomové práce je provést v rámci zájmového území indikaci jednotlivých prvků krajinného rázu, zhodnocení jejich stavu, vyvodit vývoj a změny v krajinném rázu území. Bude navržen způsob péče o jednotlivé prvky a způsob získávání finančních prostředků.

2 Krajina

2.1 Pojem krajina

Řekne-li se pojem krajina, každý si okamžitě vybaví nějakou souvislost. Tento termín je všeobecně znám. Kdyby každý měl formulovat onu souvislost, kterou si vybavil, zjistíme, že jednotlivé formulace se od sebe budou více či méně lišit, ale vždy se budou opírat o stejný základ, kterým je určitým způsobem ohraničená oblast, prostor. Náhled na tento uvažovaný prostor lze rozdělit v jedné skupině na laický a odborný, dále pak podle oboru lidské činnosti na estetický, kulturní, morfologický, umělecký, ekologický, historický atd.

Laik bude nazírat na krajinu jako na prostor ve kterém žije a nejčastěji si vybaví právě okolí svého domova. Odborné definice krajiny pak budou souviset především se specializací jejich autora. Jinak vnímá krajinu zemědělec, jinak ekolog, architekt, umělec, ekonom či politik. Krajina je tedy složitý systém, na který je třeba nazírat jako na celek.

Lidské vnímání bylo vždy ohraničeno mantinely, a proto chceme-li definovat určitý problém, stanovíme si nejprve hranice. Pro malíře bude hranice krajiny rám jeho obrazu. Můžeme však ohraničovat ještě menší plochu a zacházet tak do sebemenších detailů. Například jak zmiňují Forman s Godronem (1993) entomolog může dokonce uvažovat o krajině spleťtých a jedovatých chlupů na povrchu listu, viděné očima droboučkého hmyzu, snažícího se list přelézt. Většina autorů však uvažuje o krajině v rádech km², které jsou dány schopností lidského vizuálního vnímání.

2.2 Definice krajiny v různých pojetích

Existuje-li velké množství náhledů na krajinu a forem jejího hodnocení, pak každá z těchto forem vyžaduje vlastní, pro daný účel nejlépe vyhovující definici. Společným znakem převážné většiny definic krajiny je její polyfunkční charakter.

Právní pojetí krajiny

Zákon O ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb., § 3, písm. k, definuje krajinu následovně: Krajina je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.

Podle terminologie Evropské úmluvy o krajině (podepsané na ministerské konferenci dne 20.10.2000 ve Florencii) značí krajina část území vnímanou obyvateli, jejíž charakter je výsledkem působení přírodních a nebo lidských činitelů a jejich vzájemných vztahů. (Evropská úmluva o krajině: kapitola 1, článek 1, odstavec a).

Geomorfologické pojetí krajiny

V geomorfologickém pojetí může být krajina pododdělením zemského povrchu (Rejmers, N.F. 1985), případně vývojově více či méně stejnorodou částí zemského povrchu, vyznačující se určitou strukturou jednotlivých složek této části země a jejich vzájemnými přirozenými vztahy (Mezera, A. 1979).

Geografické pojetí krajiny

Krajina je část zemského povrchu, která podle svého vnějšího obrazu a vzájemného působení svých jevů, tak jako vnitřních a vnějších vztahů polohy, tvoří prostorovou jednotku určitého charakteru a na geografických přirozených hranicích přechází v krajiny jiného charakteru (Troll, C. 1950 In: Sklenička, P. 2003).

V geosférickém měřítku lze vertikální heterogenitu krajiny vyjádřit pomocí sfér Země – litosféra, hydrosféra, pedosféra, biosféra, atmosféra, noosféra. Tyto sféry se vzájemně překrývají a ovlivňují a dohromady tvoří jeden nedílný komplex (Lipský, Z. 1998).

Ekologické (krajinně-ekologické) pojetí

Krajina je heterogenní část zemského povrchu skládající se ze souboru vzájemně se ovlivňujících ekosystémů, který se v dané části povrchu v podobných formách opakuje (Forman, R.T.T., Godron, M. 1993).

Krajina je část prostoru na zemském povrchu, zahrnující komplex systémů, tvořených vzájemnou interakcí horniny, vody, vzduchu, rostlin, živočichů a člověka, která svou fyziognomií vytváří zřetelnou jednotku (Zonneveld 1979 In: Forman, R.T.T., Godron, M. 1993).

Zjednodušeně lze tedy krajinu označit jako ekosystém či soustavu ekosystémů, kde probíhají vztahy mezi společenstvy organismů (biocenózami) a podmínkami jejich prostředí (ekotopy). Krajinu jako ekosystém chorické úrovně chápe i Míchal (1992). Její hranice vymezuje jako prostorově organizovanou sestavu ekotopů a na ně vázaných ekosystémů topické (lokální) úrovně.

Historické pojetí krajiny

Historikové obvykle používají termín krajiny v souvislosti s rozsáhlou plochou země. Byl to terén, kde se odehrávaly bitvy, získávali zdroje potravy, kolonisté zakládali osady, architekti stavěli pomníky, nebo kde se pohybovali lidé (Forman, R.T.T., Godron, M. 1993).

Je zde tedy zachycen především politický, kulturní a hospodářský vývoj.

Zemědělské pojetí krajiny

Zemědělec nahlíží na krajinu především jako na výrobní oblast, jako prostor pro uplatňování svých produkčních funkcí (rostlinná a živočišná výroba) a mimoprodukčních funkcí (péče veřejné statky, kulturní, rekreativní, sekuritativní, sociální funkce). Vnímá ji jako jakýsi soubor druhů pozemků zemědělských a nezemědělských, navzájem propojených. Rozlišuje různé kultury (orná půda, TTP, sady, vinice ...). Toto je součástí ekonomického pojetí.

Architektonické pojetí krajiny

Architektonické pojetí krajiny lze patrně nejlépe demonstrovat na Žákově definici obytné krajiny, kterou je oblast nebo obytné místo znamenající přírodní prostor přímo úmyslně určený nebo utvářený k přírodnímu obývání (Žák, L. 1947 In: Sklenička, P. 2003).

Demografické pojetí krajiny

V tomto případě se krajinou rozumí území obývané určitou populací lidí vyznačujících se společnými vlastnostmi a znaky, které ji odlišují od populací jiných (etnických jednotek různého stupně, jako rasy, kmeny, národy)(Sklenička, P. 2003).

Umělecké pojetí krajiny

Umělecké ztvárnění krajiny se vyvíjí a zásadně mění s vývojem lidské společnosti. Krajina může být buďto samostatným předmětem uměleckého zájmu či pozadím výjevů ze života člověka. Může být vyobrazena v různých uměleckých formách: v malbě, literatuře, hudebním díle. Vyjadřuje hluboké pouto mezi člověkem a přírodou.

Emocionální pojetí krajiny

Emocionální pojetí krajiny je jako sociální fenomén součástí lidské kultury. Emocionální vztah k přírodnímu prostředí (krajíně), intuitivní smysl pro procesy, které v něm probíhají, a také intuitivní vědomí, že existuje mez nároků člověka vůči přírodě. Tento vztah lze označit jako ekologické cítění nebo prostě lásku k přírodě (krajíně). Patří k nim i úcta k hodnotě přírody překračující představu, že je třeba si vážit jenom toho, co bylo vytvořeno lidskou rukou (Sklenička, P. 2003). Podle Löwa (2003) s lidskou povahou souvisí i vzhled krajiny, ve které žijí. Usuzuje, že přírodní prostředí ovlivňuje národní povahu.

Ekonomické pojetí krajiny

Podstatou je využívání produkčního potenciálu (přírodních zdrojů) či pouze prostorového rámce krajiny ve prospěch člověka bez ohledu na ekologické souvislosti a harmonické vztahy v krajině. Krajina je v tomto pojetí územím, které prošlo či prochází určitým hospodářským vývojem a je vhodné pro určité využití. Typickými aktivitami, kterými se toto pojetí krajiny prosazuje nejintenzivněji, jsou zemědělství, lesnictví, těžba nerostných surovin a urbanizace. V důsledku těchto aktivit dochází k nadměrnému úbytku přírodních či přírodě blízkých ekosystémů, respektive jejich přeměně v ekosystémy člověkem podmíněné až zcela přeměněné, k poškozování až devastaci kulturních historických a v neposlední řadě estetických hodnot krajiny (Sklenička, P. 2003).

Jak vidno pro termín krajina existuje řada definic, dle pojetí ekologického, geografického, historického atd. Za krajinu lze považovat jednotný vývojově stejnorodý územní celek. Část zemského povrchu o rozloze několika až stovek tisíc km², který se liší od svého okolí, který má určité klima/mikroklima, geomorfologické charakteristiky, vodstvo, půdu, faunu, flóru i určité charakteristické, člověkem vnesené prvky. Krajina je část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky. Krajina může být lidskou činností víceméně nezasazená nebo výrazně determinovaná. Kulturní krajina osídlená člověkem nemá svoji homeostázi (rovnováhu) a její stabilitu udržují ekosystémy nebo uměle člověk. Lze rozlišovat krajiny přirozené (např. nížinné, horské, stepní, lesní, jezerní) nebo umělé (urbanizované, průmyslové, zemědělské, devastované apod.) (Editor: Novotná, D. 2001).

2.3 Kategorie krajiny

Podle ovlivnění krajiny člověkem lze rozlišit dvě základní kategorie krajiny:

Krajina přírodní a přirozená

Přírodní krajinou rozumíme útvar, který se vytváří působením biotických a abiotických krajinotvorných procesů bez ovlivnění antropogenními faktory nebo s jejich minimálním působením. S krajinou zcela nedotčenou člověkem se setkáváme jen v obtížně přístupných či využitelných oblastech. Krajinu charakterizovanou přirozenou vegetací označujeme jako krajinu přirozenou (Sklenička, P. 2003).

Krajina kulturní

Její charakter je kromě přírodních faktorů určen i prvky socioekonomickými. Kulturní krajinu můžeme tedy chápat jako území ovlivňované člověkem. Existuje tedy nekonečné množství rozmanitých krajín s různým stupněm antropogenního ovlivnění. Kulturní krajina je tedy krajinou obývanou, pěstovanou. S. Komárek (2000) uvádí, že kultura byla původně tím, co má být pěstováno, tedy výraz pro zemědělskou krajinu a její „kultury“, až později pro civilizační jevy obecně. Slovo pochází ze slovesa (*collo, collere, cultum*), značícího obývat, pěstovat, pečovat a také uctívat (odtud *kult*) – úhrnem to, co nevzniká přirozeně a samozřejmě, co vyžaduje péči a čeho je třeba si vážit jako něčeho nesamozřejmého.

Na základě intenzity antropogenního vlivu lze kulturní krajinu dále diferencovat na podkategorie (Sklenička, P. 2003):

Vlastní kulturní krajina (kultivovaná) - rovnováha mezi působením antropogenních a ostatních faktorů je zachována. V plné míře přetrvává i autoregulační schopnost na jednotlivých úrovních ekosystémů.

Narušená kulturní krajina – entropické vlivy ve větší míře narušují stabilitu přírodních složek. Přesto je zachována autoregulační schopnost ekosystémů.

Devastovaná krajina – dochází k těžkému narušení autoregulační schopnosti a náprava je možná jen za předpokladu značných energetických vstupů a ekonomických prostředků.

Obdobné dělení založené na principu gradientu úpravy krajiny nalezneme i u Formana a Godrona (1993): Přírodní krajina, obhospodařovaná krajina, obdělávaná krajina, příměstská krajina a městská krajina.

3 Institut krajinného rázu

Abychom pochopili, proč krajina vypadá právě tak, jak vypadá, nemůžeme se v našich úvahách omezovat pouze na přírodní (nebo dokonce jen na fyzikální) prostředí. Musíme do nich zahrnout i vlivy člověka a jeho kultury (Forman, R.T.T., Godron, M. 1993). Přírozené krajnotvorné procesy působí nezávisle na vůli člověka, který vědomě i mimoděk tento řád narušuje. Ať již je příčinou jeho činností cokoli, vesměs však funkční přetvoření (přizpůsobení) krajiny, lze tyto jeho aktivity hodnotit z hlediska míry narušení krajiny (zejména vliv těchto aktivit na estetickou hodnotu krajiny), resp. jejích složek a současně z hlediska společenského zájmu (Sklenička, P. 2003). Krajinný ráz je významnou, souhrnnou hodnotou naší krajiny a našeho života v ní. Sami rozhodujeme o tom jak krajina vypadá a jak se vyvíjí. Současný krajinný ráz je odkazem životních zkušeností našich předků v krajině. Do této krajiny dnes vstupujeme my a musíme se rozhodovat co z převzatého odkazu uchováme, co budeme dále rozvíjet a co chceme v krajině udržet a v jaké podobě (Löw, J., Míchal I. 2003).

3.1 Filosofie ochrany krajinného rázu

Jestliže přijmeme zjednodušený poznatek, že krajinný ráz u nás je výsledkem způsobu života lidí v dané krajině, potom je přirozené, že se změnami tohoto života se mění i krajinný ráz. Filosofie ochrany krajinného rázu tak vychází z filosofie způsobů změn našeho života .

Jestliže přiznáme kontinuitu vývoje způsobu života našeho a našich předků, přijímáme tím i kontinuitu vývoje rázovitosti naší krajiny.

Jestliže připustíme, že některé způsoby života našich předků sice dnes neodpovídají našemu způsobu života, ale přesto jsou jejich výtvoři natolik cenné a inspirující, že by neměly být zapomenuty, potom přijímáme i potřebu ochrany některých krajin našich předků, včetně jejich rázovitosti.

Jestliže naopak připustíme v některých případech omylnost našich předků, potom připustíme i potřebu změn krajin v nichž se tyto omyly zhmotnily, včetně jejich krajinného rázu (Löw, J., Míchal I. 2003).

3.2 Právo a ochrana krajinného rázu

Institut krajinného rázu odráží snahu zákonodárce přiměřeně chránit ráz krajiny jako přírodní, kulturní a historické bohatství.

Současně platný zákon O ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. v § 12 určuje:

(1) Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.

(2) K umístování a povolování staveb, jakož i jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(3) K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným právním předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.

Záměrem zákona je celoplošná ochrana krajiny beze zbytku, nejen ochrana zvláště chráněných území a vyjmenovaných druhů živočichů a rostlin. Snaží se zejména o zachování bohatosti a pestrosti krajinných typů, jejich estetických a přírodních hodnot. Zákon pak umožňuje u dobře dochovaného krajinného rázu zvýšený stupeň ochrany.

Ochrana krajinného rázu je interdisciplinární záležitostí. Hodnocení krajinného rázu se vztahuje na vzájemné vztahy mezi složkami chráněnými jednotlivými zákony. Efektivní ochrana krajinného rázu proto předpokládá soustavné rozvíjení spolupráce mezi orgány a institucemi resortů životního prostředí, místního rozvoje, kultury, zemědělství a mezi kraji, obcemi, jejich samosprávami a občanskými iniciativami.

Obecná ochrana krajinného rázu, respektive ochrana přírody a krajiny, se ze zákona uskutečňuje jednak „*spoluúčastí v procesu územního plánování a stavebního řízení s cílem prosazovat vytváření ekologicky a esteticky hodnotné krajiny*“ (§2 písm. g), jednak „*ochranou krajiny pro ekologicky vhodné formy hospodářského využívání, turistiky a rekreace*“ (§2 písm. k).

V současném znění zákona č.50/1976 Sb. (§1 odst. 2) se určuje:

*Územní plánování vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu **přírodních, civilizačních a kulturních hodnot** v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí a ochranu jeho hlavních složek – půdy, vody a ovzduší.*

Uvážíme-li, že krajinný ráz je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, pak je jeho ochrana jedním z hlavních cílů územního plánování, i přesto, že tu krajinný ráz není explicitně zmíněn.

Problematika ochrany krajinného rázu či jeho dílčích aspektů, je obsažena i v dalších právních předpisech, zejména v zákonech:

- č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v platném znění (ve znění pozdějších předpisů)
- č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí
- č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úradech

Úkol ochrany dochovaných hodnot krajinného rázu je svěřen především orgánům ochrany přírody. Úkol rozvíjení stávajících hodnot, popřípadě tvorba nových, náleží celé řadě dalších orgánů, zejména však orgánům územního plánování.

Jak již bylo zmíněno, v České republice je problematika ochrany krajinného rázu zanesena přímo v zákonném ustanovení č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Zákon nabyl platnost v roce 1992 a v ustanovení §12 se zabývá ochranou krajinného rázu. Bukáček a Matějka (1999) zdůrazňují, že ochrana je formulována jen obecně, s odkazem na možné upřesnění prováděcím předpisem. Prováděcí předpis však v tomto případě chybí, což činí aplikaci ustanovení §12 ve výkonu státní správy problematickou. Chybí výklad použitých termínů v §12 a značná je i absence metodiky, která by navrhla všeobecný postup v této problematice.

V hodnocení kvality krajinného rázu a ve stanovení jeho ochrany a limitů tak existuje více metod od různých autorů . Je možné uvažovat o třech základních variantách využití metodických postupů:

1. pro účely návrhu PP a plánů péče ve ZCHÚ
2. pro území v rámci NP, CHKO, území s výrazně a relativně dochovaným krajinným rázem.
3. pro území celé ČR (v tomto případě by šlo zejména zpracování problematiky ochrany krajinného rázu do metodik KPÚ a ÚP.)

Z hlediska třetí varianty se zdá být nejúčelnější metodika ochrany podle Jiřího Löwa.

3.3 Základní hlediska ochrany krajinného rázu

Základním metodickým problémem ochrany krajinného rázu orgánem ochrany přírody je stanovení míry ochrany v daném území (Löw, J., Míchal I. 2003). Löw vidí principy ochrany krajinného rázu ve třech základních aspektech.

Prvním z aspektů je **výběr území**. Krajinné rázy dobře dochované, společensky zvláště užitečné, typově vzácné či kde nejméně překáží jiným aktivitám si zaslouží vyšší ochranu. Taktéž je tomu i v případě přání samotných lidí žijících v dané lokalitě.

Další aspekty jsou **míra ochrany** a **způsob ochrany** krajinného rázu.

Základními otázkami jsou tedy:

- kde přednostně chránit dochovaný krajinný ráz
- jak přísně chránit krajinný ráz v daném místě
- jakým způsobem chránit krajinný ráz v daném místě

3.3.1 Výběr území

Kde chránit krajinný ráz ve zvýšené míře:

1. Krajinný ráz chráníme především tam, kde je zvláště dobře dochován. Obecně to je tam, kde se současné způsoby života příliš neliší ve svých krajinotvorných nárocích od minulosti. Jsou to tedy hospodářsky marginální oblasti, kde jsou přírodní podmínky zcela nevhodné pro výkon intenzifikačních změn. Dále jsou to oblasti, kde potenciál krajiny je natolik silný, že intenzivní hospodářské využití je běžné již odpradáвна, je však určitým způsobem omezeno.
2. Krajinný ráz chráníme tam, kde je i pro dnešní způsob života jeho dochování předností nebo dnešnímu způsobu života alespoň nepřekáží. Jedná se tedy například o oblasti cestovního ruchu. Vadit nemusí v lesních krajinách. Překážkou může naopak být při těžbě nerostných surovin, intenzifikaci zemědělství, intenzivní urbanizaci.
3. Krajinný ráz chráníme tam, kde se vyskytuje jinak vzácná oblast krajinného rázu, Zvláště pak i tam kde zůstávají poslední relikty a i ty mohou být ohroženy. Obecně by totiž žádný krajinný ráz žádné z významných oblastí neměl být zcela zrušen a zapomenut.
4. Krajinný ráz chráníme v neposlední řadě tam, kde si jeho ochranu přeje místní občané. Zejména na venkově je povědomí o sounáležitosti lidí a krajiny ve které žijí stále silné a ochota chránit rázovitost této krajiny jejími uživateli dává ve skutečnosti hlavní naději do budoucna.

Kombinací všech územních aspektů můžeme definovat množinu území, kde je zvýšená ochrana krajinného rázu potřebná či žádaná.

3.3.2 Míra ochrany

Podle zákona č. 114/1992 Sb. (§14) má ochrana přírody odstupňované kategorie ochrany. Speciální velkoplošnou ochranu poskytují Národní parky (NP) a Chráněné krajinné oblasti (CHKO). Je-li v těchto chráněných oblastech prioritou ochrana přírody, je logické, že ochrana krajinného rázu je její doprovodnou součástí.

Mimo kategorií zvláště chráněných území vymezuje zákon navíc dvě další samostatné kategorie, kterými jsou Přírodní park (PP) a Významný krajinný prvek (VKP). NP a CHKO chrání krajinný ráz jako součást chráněné přírody. U PP a VKP je tomu naopak a ochrana přírody se tak stává součástí ochrany krajinného rázu.

I. stupeň ochrany: Nejvyšší ochrana krajinného rázu – Zabezpečují ji nejprísněji chráněné zóny NP a CHKO. Musí být chráněny všechny typické znaky dané oblasti krajinného rázu – dominantní, hlavní i doplňující. Tvorba krajiny je nepřipustná, v plné míře převažuje ochrana dochovaných hodnot.

II. stupeň ochrany: Vysoká ochrana krajinného rázu – Je zabezpečována zejména formou přírodních parků, dále pak na marginálních územích NP a CHKO mimo území nejvyšší ochrany a zejména registrací významných krajinných prvků orgánem ochrany přírody na základě §6 zákona č.114/1992 Sb.

I když v drtivé většině jsou VKP společnou ochranou přírody a krajiny, jsou časté i případy, kdy předmětem ochrany krajinného rázu nejsou ani zdaleka pouze přírodní, či přírodě blízká společenstva (na Hané a v Polabí to budou i rozsáhlé lány obilí v typické parcelaci, budou to i vybrané části sídel). Nové využití VKP pro tyto účely tedy vyžaduje i určitou revizi jejich současného pojetí (Löw, J., Míchal I. 2003).

Zvýšenou ochranu krajinného rázu bude vyžadovat i území řídicí se podle zákona o památkové péči (krajinné a sídelní památkové zóny, ochranná pásma kulturních památek apod.). Tady orgán ochrany přírody neinicuje, ale po vyhlášení chrání i ze svého specifického hlediska.

Vysoká ochrana znamená, že musí být přísně chráněny typické znaky dominantní a hlavní. Některé doplňující znaky bránící současnému životu v krajině lze opominout.

III. stupeň ochrany: Nadprůměrná ochrana krajinného rázu – Zabezpečuje ji orgán ochrany přírody u jiných zájmů, vyplývajících z územního konsenzu, tedy ze zákona o obcích (místní ochrana přírody obecní vyhláškou), či zákona o územním plánování a stavebním řádu (příměstské lesy, rekreační areály apod.).

V tomto případě jsou přísně chráněny dominantní znaky, některé hlavní znaky v případě, že brání rozvoji území, můžeme pominout. Doplnující typické znaky jsou jen inspirující pro tvorbu. V tomto stupni ochrany je již tvorba krajiny v rovnováze s ochranou jejich dochovaných hodnot.

IV. stupeň ochrany: Základní ochrana krajinného rázu – Zákon ponechává na zvážení orgánu ochrany přírody. Je zde třeba stanovit minimální ochranu, za kterou lze považovat ochranu dominantních typických znaků krajinného rázu v oblasti. Vše ostatní má funkci pouze inspirační. Ve čtvrtém stupni ochrany již převažuje tvorba rázovitosti krajiny nad její ochranou. Chráněné znaky pouze vymezují široké rámce pro tvorbu.

V. stupeň ochrany: Bez ochrany krajinného rázu – Týká se území kde krajinný ráz není dochován nebo je-li nutno ho změnit v důsledku celospolečenských zájmů. Ochrana je zde zbytečná a znamená to v praxi zcela nezávislou tvorbu nové krajiny. Pouze izolované a vzácně dochované VKP se mohou stát předmětem ochrany.

Míchal a Löw (2003) odhadují, že přísně (I. a II. stupeň ochrany) by mohl být krajinný ráz na území ČR chráněn na cca 15–31 % území. Na dalších 30–36 % by měly být respektovány dominantní a hlavní typické znaky krajinného rázu (III. stupeň ochrany). Respektování základních krajinných rámců daných dominantními znaky bude účelné uplatňovat na 28–60 % státního území a s absencí ochrany krajinného rázu se lze smířit na cca 5–15 % území. Autoři zdůvodňují značnou procentickou rozpětí poznatkem, že „než bude ochrana krajinného rázu prosazena do základních plánovacích dokumentů o využití státního území, čeká nás ještě mnohaletý, vposled politický proces.“

3.3.3 Způsob ochrany

Sklenička (2003) rozděluje ochranu krajinného rázu na **kauzální a preventivní**.

Kauzální ochranou krajinného rázu míní hodnocení vlivů konkrétních záměrů na krajinný ráz. Tato ochrana může mít charakter hodnocení záměru při územním rozhodování a povolování staveb nebo v rámci procesu EIA.

Preventivní ochranou krajinného rázu je podle Skleničky myšlena včasná formulace zásad a způsobů ochrany krajinného rázu formou samostatných elaborátů (např. plánů péče o ZCHÚ, koncepcí ochrany přírody a krajiny krajů, ...) či jako součást územně plánovací dokumentace (ÚPD) či komplexních pozemkových úprav (KPÚ).

Praktické nástroje na ochranu krajinného rázu by se měly zaměřovat především na prevenci a to tak, aby každému bylo dlouhodobě známo co, jak a proč je v daném území trvale regulováno či zakázáno (Löw, J., Míchal I. 2003).

Na územích zvláště chráněných (zejména v NP a CHKO) se preventivní ochrana krajinného rázu děje omezeními v rámci plánu péče. Správci těchto území jsou navíc přímo orgány ochrany přírody a mají tedy všechny odborné i právní aspekty krajinného rázu plně ve svých rukách.

V nejvýznamnějších územích pro ochranu krajinného rázu (zejména v přírodních parcích) se ochrana děje omezeními ve zřizovací vyhlášce. Ta by oproti současnému stavu měla být zpracována podrobněji, hlavně vnitřní zonace, umožňující diferenciovanou ochranu. Orgán ochrany přírody by zde měl vykonávat důslednou a průběžnou správu krajinného rázu, od hodnocení jeho typických znaků a jejich dochovanosti, přes dozor nad dodržováním ustanovení vyhlášky včetně možnosti sankcí, až po individuální posuzování vlivů na krajinný ráz.

V ostatních územích je rozhodujícím nástrojem ochrany krajinného rázu z tohoto hlediska územní plánování. Schválené územní plány jsou závazné i pro ochranu krajinného rázu, bez ohledu na to do jaké míry v nich orgán ochrany přírody hlediska ochrany uplatnil. Je významné aby orgán ochrany přírody uplatnil své požadavky na ochranu krajinného rázu již v etapě zadání územního plánu. V územích kde jsou přírodní, kulturní a historické

hodnoty krajiny zvláště koncentrovány (ale i tam, kde územní plán dlouhodobě neexistuje) je proto praktické předem zpracovat samostatné hodnocení krajinného rázu území jako odborný podklad orgánu ochrany přírody. Ideální i patrně nejsprávnější by bylo zpracovávat hodnocení krajinného rázu přímo, jako integrální součást celého územně plánovacího procesu, protože základními nástroji ochrany krajinného rázu jsou závazné limity a regulativy využití území s platností obecně závazného nařízení.

Pouze pokud územní plán v dané lokalitě zásady ochrany krajinného rázu neobsahuje či pokud územní plán neexistuje nebo je v revizi, je potřebné uplatňovat požadavky na ochranu krajinného rázu při územních řízeních. K tomu může sloužit požadavek orgánu na nezávislé posouzení zásahu dané stavby či činnosti do krajinného rázu. Jakkoliv zákon v této věci nehovoří zcela jednoznačně, lze ze zásady úspornosti odvodit, že se v jedné věci může konat jen jedno řízení o ochraně krajinného rázu (nikoliv tedy při územním řízení a pak znovu při stavebním řízení) (Löw, J., Míchal I. 2003).

Stejně jako je ochrana krajinného rázu závaznou pro územní plánování, je závaznou i pro komplexní pozemkové úpravy. Orgány ochrany přírody rovněž i zde uplatňují svá hlediska. Hodnocení krajinného rázu je součástí dokumentace návrhu KPÚ.

Jedním z cílů KPÚ je obnova a ochrana krajiny a přírodních zdrojů. Pozemkové úpravy nejen že vlastnický rozpracovávají opatření k ochraně přírody a krajiny daná jinými formami krajinného plánování (např. ÚSES, revitalizace, územní plán,...), ale především disponují nástroji, díky kterým mohou navrhnout, případně dotvářet ucelený polyfunkční krajinný systém. Pozemkové úpravy tak stanovují definitivní podobu krajinoformujících opatření (Sklenička, P. 2003).

3.4 Vymezení pojmů v ochraně krajinného rázu

Část pojmů, které se v ochraně krajinného rázu používají, jsou přímo definovány zákonem, část nových pojmů však přináší i odborné naplňování ustanovení zákona.

Obsah pojmů použitých v §12 zákona a pojmů souvisejících definují Löw a Míchal (2003) takto:

Místo krajinného rázu je individuální, pohledově související krajinný prostor. Je tedy územím, které může být pohledově dotčeno realizací určitého záměru. Nejmenším místem

krajinného rázu je *základní krajinářský celek*, vyšší jednotkou, odpovídající místu krajinného rázu, může být *nadřazený krajinářský celek*.

Základní krajinářský celek (ZKC) je individuální krajinný prostor vymezený pohledovými bariérami, který je uvnitř sebe pohledově spojený z většiny pozorovacích stanovišť. Jeho velikost se většinou pohybuje od 1 do 100 ha. Jeho typické znaky, které jsou vnímány zblízka – např. vnitřní prostředí lesa, či louka obklopená lesem, vytvářejí krajinný interiér. ZKC mohou být nejen pohledově uzavřené, ale i polootevřené (uzavřená je alespoň polovina obvodu) a otevřené (pevně je uzavřená pouze jedna strana). Uzavřené ZKC jsou typické pro údolí, ale např. pro roviny s větrolamy. Polootevřené ZKC jsou nejčastěji tvořeny bočními údolími a úpady, amfiteátry přírodními i urbanistickými, spodnicově členěnými svahy apod. Otevřené ZKC jsou zejména na rovných a vypouklých čelech svahů, na březích rozsáhlých nádrží, na vrcholcích kopců atd. Znamená to tedy, že za ohraničení ZKC lze považovat i volné výhledy na vzdálenější krajinu.

Pro vnímání volných výhledů v ZKC je významná lidská schopnost vnímat krajinu v dostatečné podrobnosti. Rozeznávat jednotlivé krajinné prvky lze v závislosti na meteorologických situacích do vzdálenosti 2 km. Znamená to tedy, že ZKC by neměl být delší než 2 km. U polootevřených a otevřených ZKC s výhledy se často v pohledově identifikovatelné vzdálenosti objevují další části krajiny (např. protilehlé svahy), které, ač prostorově oddělené, tvoří součást ZKC. Každé místo krajinného rázu tak může mít význam nejen pro svůj vnitřní prostor, ale i pro jiné ZKC.

Nadřazený krajinářský celek (NKC) je krajinný prostor tvořený širšími, dálkovými pohledy. Obsahuje zpravidla více základních krajinářských celků. Jeho typické znaky jsou vnímány z dálkových pohledů a jsou tvořeny tvary horizontů, které jej vymezují, dominantami a makrostrukturou svahů a vytvářejí tak krajinný exteriér. Rozloha nadřazeného krajinářského celku se pohybuje řádově v desítkách až stovkách km².

Oblast krajinného rázu (OKR) je území se stejným či velmi podobným souborem typických znaků, odrážejících jeho trvale udržitelný stav a vývoj. Soubor typických znaků dané oblasti krajinného rázu je určen jejími charakteristikami, zejména přírodními, kulturními a historickými. Definice a vymezení jednotlivých oblastí krajinného rázu v daném území je jedním z rozhodujících kroků hodnocení krajinného rázu. Jednotný výstupní rámec pro vymezování oblastí krajinného rázu poskytuje biogeografická regionalizace území státu

(CULEK a kol. 1995). Typický soubor dominantních, hlavních a doprovodných znaků dané oblasti krajinného rázu vytváří základní rámec pro hodnocení míry narušení, či naopak dochovanosti krajinného rázu v daném místě.

Krajinný ráz je dán určitou typickou kombinací přírodních, kulturních a historických charakteristik dané oblasti krajinného rázu. Ty jsou lidmi vnímány jako její typické znaky, které pro ně určitý prostor identifikují a vytváří tak jeho obraz.

Typické znaky krajinného rázu jsou jednotlivé, člověkem v krajině zprostředkovaně vnímané charakteristiky krajiny, které spoluvytvářejí její obraz a určitý prostor pro člověka identifikují. Soubor těchto typických znaků dané krajiny vytváří její ráz. Typické znaky je účelné dělit na *dominantní, hlavní a doprovodné*. Rozhodující je určení souboru znaků dominantních, které o rázovitosti krajiny rozhodují v širších, nadřazených celcích a znaků hlavních, které rozhodují o rázovitosti jednotlivých základních krajinářských celků a identifikují je. Doprovodné znaky ráz krajiny dotvářejí.

Přírodní charakteristika krajinného rázu je dána přírodními podmínkami. Rozhodující jsou zejména ty přírodní podmínky, které se bezprostředně projevují v obraze dané krajiny a tvoří část typických znaků daného krajinného rázu. Významné jsou i ty přírodní podmínky, které rozhodující měrou ovlivňují využitelnost přírodních zdrojů v území a tvoří tedy rámce pro dlouhodobé využívání krajiny člověkem

Z hlediska vlivu na typické znaky krajinného rázu se projevuje zejména výsledek vlivu reliéfu, geologického prostředí a zásob nerostných surovin, hydrologických vlastností, půdy, klimatických podmínek a biogeografických poměrů.

Kulturní charakteristika krajinného rázu je dána způsobem využívání krajiny. Jde tedy zejména o vyjádření vlivu krajinotvorných činností člověka na krajinu, a tím i na její charakterický ráz. Krajinotvorné činnosti jsou v různých územích různé a mají pro danou oblast krajinného rázu i různou váhu.

Obligátně jsou nejvýznamnějšími krajinotvornými funkcemi lesnictví, zemědělství a sídelní funkce, často však též těžba surovin, doprava, vodní hospodářství, někdy i rekreace. Aktuální vegetace a charakter krajinných úprav (včetně vodního režimu) jsou z povahy věci na pomezí přírodní a kulturní charakteristiky.

Historická charakteristika krajinného rázu odvisí od souvislostí vývoje přírodních a kulturních charakteristik dané oblasti. V jejich časové posloupnosti a vazbě na využívání krajiny a život minulých generací v ní vůbec. Typické znaky, od této charakteristiky odvozené, jsou tvořeny současnými stopami, které historie v krajině zanechala.

Historická charakteristika se podílí i na vyhodnocování ostatních charakteristik. Časový aspekt je často klíčový pro pochopení logiky vztahů mezi přírodními vlastnostmi krajiny, jejím využíváním a jejím vzhledem. Aby byl určitý způsob využívání krajiny tvorný, musí dané činnosti působit určitou dobu určitým způsobem (pak dochází k oboustrannému vlivu přírodních podmínek na způsoby využívání a naopak). Tato doba, za kterou určitý způsob využití dlouhodobě ovlivní podobu krajiny, je různá podle charakteru činností a jejich interakcí s krajinou. Velmi dlouhodobé hodnocení tak vyžaduje lesnictví, zemědělství a rozvoj sídel. Zde je většinou nutno časovou řadu prodloužit až před 18. stol., tedy do doby využívání se základní energetickou hladinou (bez dodatečné energie).

Právě dlouhodobost určitých činností bez degradačních změn ve funkcích i vzhledu krajiny je významnou indikací jejich trvalé udržitelnosti. Trvalá udržitelnost je přitom základním hodnotícím hlediskem estetické i přírodní hodnoty krajinného rázu podle zákona o ochraně přírody a krajiny.

Přírodní a estetická hodnota krajiny je průmětem typických znaků a jejich typických kombinací do kladných a záporných hodnot, které je hodnotící subjekt schopen „vyčíst“ ze smyslově postižitelných (převážně vizuálních) charakteristik daného místa krajinného rázu. Obě hodnoty jsou smyslově postižitelným projevem, výsledkem obsahového hodnocení všech charakteristik krajinného rázu. Za kladnou přírodní a estetickou hodnotu jsou považovány typické znaky a jejich kombinace, jež jsou výsledkem trvale udržitelného stavu a vývoje dané krajiny. Estetická hodnota krajinného rázu je jednou ze součástí obecného estetického působení prostředí na člověka, přírodní hodnota krajinného rázu je odrazem jeho přírodních kladně oceňovaných charakteristik..

Kulturní dominanta krajiny je jedním z dominantních typických znaků krajinného rázu. Kulturní dominantou jsou člověkem bezprostředně vnímané výsledky lidské činnosti v krajině, které se zásadní měrou spolupodílí na jejím obraze. Mohou jimi být stavby, ale i člověkem přetvořený reliéf, akcentující určitý dlouhodobý způsob hospodaření, nebo přírodní dominanty spojené s kulturním povědomím obyvatel.

Harmonické měřítko krajiny je jedním z dominantních typických znaků. Velikost měřítka se odvozuje od biologických a psychologických vlastností člověka. Obecně se rozlišují měřítka velká (monumentální), střední (lidská) a malá. Měřítka krajiny je dáno prostorovými dimenzemi krajiny a jejich proporcemi, vztaženými k člověku. Není výsledkem kvantifikace, ale obsahového hodnocení. Harmonické měřítko krajiny je takové, které odpovídá způsobům trvale udržitelného využívání dané krajiny a jejich duševnímu osvojení člověkem. Jsou tedy oblasti krajinného rázu s harmonickým měřítkem velkým, stejně jako středním či malým.

Harmonické vztahy v krajině jsou dány vztahy přírodních, kulturních a historických charakteristik, vyjadřujících trvalou udržitelnost jejího vývoje a využívání. Projevují se typickými kombinacemi typických znaků jakožto součásti lidského životního prostředí.

Hodnocení krajinného rázu je založeno na určení míry dochovanosti krajinného rázu dané oblasti v daném místě. K tomu slouží porovnání souboru typických znaků dané oblasti krajinného rázu se souborem znaků dochovaných v hodnoceném místě. Hodnocení se provádí expertním soudem na základě podrobné bilance přírodních (geneticky primárních), kulturních (geneticky sekundárních) a historických (vývojových) charakteristik krajiny a od nich se odvíjejících typických znaků, které se podílejí na vzniku estetických anebo přírodních hodnot dané krajiny. Hodnocení slouží k určení diferencovaného stupně ochrany krajinného rázu daného místa.

Míra dochovanosti krajinného rázu je dána poměrem typických znaků dané oblasti k typickým znakům dochovaným v daném místě. Krajinný ráz oblasti je v jednotlivých místech dochován v různé míře. Zjištění, kde je dosud dochován v relativní úplnosti, kde jen v náznacích a kde je momentálně zcela setřen, má zásadní význam pro stanovení míry a způsobu ochrany.

Výjimečně dochovaný krajinný ráz je tam, kde jsou dochovány všechny typické znaky dané oblasti, tedy dominantní, hlavní i vedlejší. Tato kategorie je v praxi velmi vzácná.

Dobře dochovaný krajinný ráz je tam, kde jsou dochovány všechny dominantní i hlavní typické znaky dané oblasti krajinného rázu a alespoň část doprovodných.

Částečně dochovaný krajinný ráz je tam, kde jsou dochovány všechny typické znaky dominantní a podstatná část hlavních. Doprovodné znaky mohou být i silně setřeny.

Málo dochovaný krajinný ráz je tam, kde jsou typické znaky z větší části setřeny.

Stupeň ochrany krajinného rázu je dán kombinací míry dochovanosti krajinného rázu (včetně náročnosti obnovy typických znaků nedochovaných) a vhodností jeho ochrany z hlediska ostatních dlouhodobých zájmů společnosti. Je základním nástrojem diferencované ochrany krajinného rázu.

Nejvyšší, až absolutní stupeň ochrany krajinného rázu je uplatňován v místech, kde je výjimečně dobře dochován. Je v něm nutno vždy prioritně respektovat potřeby ochrany krajinného rázu v plné škále jeho typických znaků. Tento stupeň automaticky znamená, že dané území je nebo by mělo být vyhlášeno za zvlášť chráněné území či přírodní park. I v rámci těchto území musí být v nejpřísněji chráněných zónách.

Vysoký stupeň ochrany uplatňujeme v místech s dobře dochovaným krajinným rázem. Zde je nutno vždy prioritně respektovat potřeby ochrany krajinného rázu v plné škále dominantních i hlavních typických znaků a u znaků typických doprovodných alespoň jejich převážnou část. Tento stupeň by měl být rovněž zvlášť chráněn nebo by měl být součástí přírodního parku (je-li rozsáhlejší) nebo významného krajinného prvku.

Zvýšený stupeň ochrany uplatňujeme v některých případech v místech s částečně dochovaným krajinným rázem. O tom, zda bude v této kategorii uplatňován tento nebo nižší stupeň ochrany by mělo být rozhodováno s plným vědomím ostatních zájmů a záměrů v daném území. Zákonnou a nejvhodnější formou pro toto rozhodnutí je územní plán. Ten by měl s vědomím všech dalších společenských nároků stanovit, zda je rozumné se v daném ZKC přiklonit ke stupni zvýšenému nebo základnímu. Významnou roli může také hrát, je-li ZKC součástí dominantních znaků nadřazených krajinářských celků. V tomto stupni ochrany chráníme všechny dominantní a dochované hlavní typické znaky a chybějící se v rámci možností snažíme obnovit. Ochrana krajinného rázu by měla být legalizována registrací významného krajinného prvku, ale i v rámci územně plánovací zonace „zónami zvýšené péče o krajinu“.

Základní stupeň ochrany je uplatňován v místech krajinného rázu částečně dochovaného (nebyla-li zařazena do stupně zvýšeného) a v místech s málo dochovaným krajinným rázem, jsou-li tato místa součástí dominantních znaků nadřazených krajinářských celků, celkově dochovanějších. Základním cílem tohoto stupně ochrany je uchování alespoň dominantních znaků, které tvoří obraz území v dálkových pohledech z jiných míst.

Nejnižší stupeň ochrany je bez omezení. Týká se zbytku míst s málo dochovaným krajinným rázem.

Snížení či změna krajinného rázu znamená v prvním případě zmenšení počtu dochovaných typických znaků krajinného rázu místa v dané oblasti krajinného rázu, v druhém případě znamená změnu celého souboru typických znaků, a tím i změnu oblasti krajinného rázu v daném místě. Zatímco snížení krajinného rázu je hodnotově záporné, změna může být kladná i záporná; snížení krajinného rázu je tedy hodnotově negativním případem jeho změny a může gradovat do narušení až devastace. Míra případného snížení či změny je hlavním předmětem posuzování zásahů do krajinného rázu.

Posuzování zásahu do krajinného rázu se zabývá vlivy stavby či jiné změny v krajině na její krajinný ráz. Vyhodnocuje velikost ovlivněného místa krajinného rázu (pomocí ZKC a nadřazených krajinářských celků) a míru narušení jeho typických znaků (a tedy i vlivu na jeho stávající míru dochovanosti). Na tomto základě podle stanoveného stupně ochrany daného místa doporučuje další osud připravované realizace.

3.5 Genius loci

„Místa schopná oslovit duši člověka působí jinak než místa, jež jsou pouze hezká.“
(Christopher Day, *Duch a místo* 2005).

Genius loci neboli duch místa je abstraktní pojem, kterým označujeme silné emocionální působení určitého místa. Genius loci vtiská místu jedinečnou a osobitou, jakýmsi tajemstvím obestřenou, atmosféru. V genu loci nacházejí po staletí inspiraci spisovatelé, skladatelé a výtvarní umělci.

Mimra (1998) udává, že jakkoliv má genius loci svoji materiální, hmatatelnou, objektivní dimenzi, rozhodující pro jeho chápání je subjektivní a určitou předchozí zkušeností podložený vjem, vznikající kombinací rozumových a citových, vědomých i nevědomých podnětů. Genius loci může být vázán na jednotlivce a jeho zkušenost (pouto člověka ke konkrétní krajině - například krajina dětství), na generace a jejich paměť (tradice) a konečně i na kolektivní povědomí přesahující generace (kult, legenda, mýtus). Genius loci je pojem primárně kulturní a současně podmíněný jistou trvalostí podstatných krajinných charakteristik. V konceptu krajinného rázu tvoří genius loci jeho dílčí aspekt, aspekt historický, kulturní a duchovní.

4 Možnosti uplatnění institutu krajinného při KPÚ

Z pohledu ochranářské filozofie se krajinný ráz vymezuje negativně, tedy formou zákazů. Podle Mazína (1998) mohou zákazy státu postupnou degeneraci krajinného prostoru pouze oddálit, ale soukromé nebo skupinové zájmy negativně ovlivňující ráz se po určitém čase stejně prosadí. Je tedy třeba krajinný ráz nejen chránit, ale rovněž pozitivně spoluvytvářet. Předem je třeba konstatovat, že zatím je krajinný ráz jakýmsi vedlejším cílem a produktem pozemkové úpravy.

Pozemková úprava je jakýsi druh umění, jehož výsledkem je pozitivně přeměněná krajina jako dynamicky se vyvíjející životní prostředí člověka. Všechny atributy pozemkové úpravy lze naplnit jen za předpokladu dodržení principu kooperace, tedy spolupráce všech zúčastněných a to především vlastníků půdy, tedy obyvatelů dané krajiny. Procesně lze ošetřit věc v rámci správního řízení jež vede pozemkový úřad, který je povinen koordinovat celý složitý a dlouhodobý proces komplexní pozemkové úpravy a tedy i zohlednění §12 zákona č. 114/92 Sb. Faktické naplnění tohoto paragrafu však bude záviset na vnitřním chápání a vnímání etického, estetického, smyslového a duchovního rozměru venkovské krajiny konkrétního místa od zúčastněných jednotlivců (na tomto místě je třeba odkázat na kapitolu 3.3.1. bod 4). K tomu může napomoci osvěta, pro kterou má pozemková úprava prostor zejména v programové a přípravné etapě, kdy je zjišťován veřejný zájem a jsou stanoveny strategické cíle pozemkové úpravy. Rozhodující krok a právní akt pak je schválení plánu společných zařízení, který vyjadřuje veřejné zájmy v řešeném území. Je třeba vědět, že pozemková úprava může řešit pouze nezastavěnou část katastrálního území (extravilán) a je proto velmi důležitá koordinace procesu s územním plánem sídla (Mazín, V. 1998).

Je jasné, že komplexní pozemková úprava bude narážet na problematiku krajinného rázu v „běžném“ území (tedy 3. varianta viz. kap. 3.2.), nikoli ve zvláště chráněných územích. Hlavním cílem tedy bude se dochovanému krajinnému rázu esteticky přibližovat a najít soulad mezi místní krajinou a lidskými aktivitami v ní.

4.1 Vliv KPÚ na krajinný ráz

Sklenička (2003) uvádí, že krajinu jako celek či její jednotlivé atributy lze v rámci daných podkladů návrhu KPÚ ovlivnit v zásadě následujícími způsoby:

- návrhem vlastnického uspořádání pozemků
- delimitací kultur
- rozpracováním generelu ÚSES
- návrhem protierozních a vodohospodářských opatření
- návrhem revitalizace vodních toků
- návrhem krajinářských úprav

4.1.1 Vlastnické uspořádání pozemků

Jedním z hlavních cílů KPÚ je návrh nového majetkoprávního uspořádání pozemků, tedy jejich prostorová a s ní související i funkční optimalizace. Prostorové uspořádání pozemků se odráží v krajinné mozaice.

Hlavní faktory ovlivňující návrh velikosti, tvarů a celkového uspořádání pozemků:

- požadavky vlastníků pozemků,
- heterogenita půdního pokryvu,
- uspořádání permanentních struktur (lesy, TTP, vodní plochy, sídla, ...),
- geomorfologické podmínky,
- krajinně-ekologické hledisko,
- estetické hledisko.

Právě posledně zmiňované estetické hledisko je neopomenutelné ve výsledném estetickém působení krajinného rázu. Nejsou to pouze jednotlivé pozemky, které ovlivní výsledné působení krajiny, ale hlavně je to jejich celkové uspořádání, charakterizované mj. prostorovou heterogenitou krajinné mozaiky, mírou fragmentace, rozlehlostí krajiny, shluky přítomných ekosystémů a jejich typy, poměrnou četností jednotlivých typů ekosystémů, harmonickými vztahy, měřítkem, rytmem, gradací, kontrastem, symetrií apod.

4.1.2 Delimitace kultur

Ačkoli je delimitace kultur výrazným faktorem, který se odráží v estetických a přírodních hodnotách krajiny, je řešen výhradně z funkčního hlediska. Tedy jako součást protierozních a vodohospodářských opatření či ÚSES. S primárně estetickým řešením vizuálně degradovaných částí krajiny se takřka nesetkáme.

4.1.3 Rozpracování generelu ÚSES

V rámci PÚ je nutné navrhnout, popřípadě vymežit přesné velikosti a tvary skladebných částí ÚSES s ohledem na zábory konkrétních pozemků, resp. vůli vlastníků. Při rozpracování generelu se kladou požadavky nejen na respektování funkčních a prostorových parametrů ÚSES, ale rovněž na jejich estetický projev.

Konečnou velikost a tvar prvku zcela či částečně navrženého, je třeba stanovit s jasnou představou cílového společenstva v kontextu celého hodnoceného krajinného prostoru. V následném realizačním projektu, po schválení KPÚ, je již velmi obtížné plošné nároky daného prvku zásadně měnit.

4.1.4 Návrh protierozních a vodohospodářských opatření

Při návrhu protierozních opatření se projektant opírá o řadu metod pro rozbor vodní a větrné eroze, na základě kterých s určitou přesností kvantifikuje potřebu ochranných opatření. Při určení konečné podoby či přesného umístění však projektant disponuje poměrně velkou volností, která dává šanci uplatnění i estetických kritérií při návrzích konečné podoby protierozních opatření.

Jinou skutečností je podle Skleničky (2003) existence vodohospodářských děl a inženýrských sítí, které mohou výsledný návrh značně limitovat.

4.1.5 Návrh revitalizace vodních toků

Při návrhu revitalizace vodních toků by měl projektant PÚ vycházet z vyhotovených studií. Pokud studie nejsou k dispozici má projektant při konečné podobě volnou ruku, minimálně pokud se týká plošných nároků nových výsadeb, případně změn trasy toku apod. Navrátíme-li toku jeho původní podobu (např. vrácením do původního koryta), zvýšíme tak výrazně estetickou hodnotu této přírodní složky. O nutnosti revitalizace vodních toků se musí rozhodovat před zpracováním projektu KPÚ.

4.1.6 Krajinářské ztvárnění návrhu pozemkových úprav

Krajinným ztvárněním se v tomto kontextu myslí doplnění jednotlivých komponentů krajiny a současně celkové „vyladění“ (v literatuře někdy používán tendenční termín „optimalizace“) krajiny. Krajinářské ztvárnění KPÚ by mělo být založeno primárně na estetickém kritériu, na rozdíl od dříve popsanych pěti způsobů ovlivnění krajiny v procesu PÚ, determinovaných primárně funkčními kritérii, u nichž je estetická hodnota vesměs pouhým korektivem (Sklenička, P. 2003).

5 Metodický postup při hodnocení KR ve vybraném území

Metodický postup vychází z praktických poznatků J. Löwa. Zejména ze zpracování problematiky hodnocení vlivu investičních záměrů na krajinný ráz a hodnocení oblastí krajinného rázu v územních plánech a oborových podkladech.

Prvním krokem v rámci obecné charakteristiky bude výběr zájmového území. V tomto území budou následně popsány širší územní vztahy, přírodní podmínky (geologické a geomorfologické poměry, půdní poměry, klimatické poměry, hydrologie území), dále pak bude provedena kulturně historická charakteristika místa (vývoj krajiny v etapách zásadních změn od období kolonizace).

Následuje vlastní hodnocení krajinného rázu v jednotlivých oblastech. Pro postižení potřeb ochrany krajinného rázu ve vybraném území bude použit postup, který se skládá z osmi postupných kroků. Prvních čtyři kroky mají za úkol pomocí typických znaků definovat jednotlivé oblasti krajinného rázu, které se ve vybraném území vyskytují. Další dva kroky pak vyhodnotit zachovalost krajinného rázu v těchto oblastech. Dále bude navržen stupeň (míra) ochrany. Posledním krokem je návrh způsobu ochrany a financování.

Jednotlivé kroky při vyhodnocení ochrany krajinného rázu:

I. Určení oblastí krajinného rázu a jejich reprezentativních prostorů:

1. Vyhodnocení přírodních podmínek území a jeho typických ekosystémových režimů (charakteristiky přírodní)
2. Vyhodnocení krajínovorných způsobů využívání území (charakteristiky kulturní a historické)
3. Definice typických znaků krajinného rázu dané oblasti, a to jak na úrovni krajinného interiéru, tak i exteriéru
4. Vymezení nadřazených krajinářských celků

II. Vyhodnocení dochovanosti krajinného rázu a jeho ochrana:

5. Rozčlenění krajiny na základní krajinářské celky
6. Vyhodnocení jednotlivých celků z hlediska míry zachovalosti typických znaků krajinného rázu v nich
7. Návrh míry a způsobů ochrany jednotlivých krajinářských celků

8. Návrh způsobů financování

6 Obecná charakteristika vybraného území

6.1 Výběr zájmového území

Místem krajinného rázu bylo vybráno okolí obce Husinec u Prachatic. Hranici zájmového území, ve kterém se bude hodnotit krajinný ráz, tvoří hranice katastrálního území Husinec. Oblast o velikosti k.ú. byla zvolena proto, jelikož se předpokládá, že výsledná práce by měla být podkladem pro komplexní pozemkovou úpravu, jejíž obvod tvoří právě hranice k.ú..

Obec Husinec leží v marginální oblasti a lze tedy předpokládat, že zde bude krajinný ráz dobře dochován. Jeho dochování nejenže dnešnímu způsobu života nepřekáží, ale je pro něj předností. Nejenom poloha, ale i řada kulturních i přírodních dominant a v neposlední řadě i historický vývoj obce předurčují krajinný ráz Husince k ochraně ve zvýšené míře.

6.2 Širší územní vztahy

Vybrané území se nachází v Jižních Čechách v okrese Prachatice. Od okresního města je Husinec vzdálen přibližně 5 km severozápadně. Do správní oblasti Husince spadají ještě obce Horouty a Výrov. Katastrální území Husinec tak sousedí s k.ú. Horouty na západní straně a s k.ú. Výrov na východní straně. Výměra k.ú. Husinec činí 1034 ha. Dopravní spojení zajišťují silniční komunikace č. 141 (směr Písek, směr Prachatice), č. 144 (směr Strakonice), č. 145 (směr České Budějovice, směr Vimperk). Železniční zastávka je vzdálená cca 2,5 km od obce.

Řešené území hraje svoji roli i v systému ekologické stability. Nikoliv však v nadregionálním měřítku, ale pouze na regionální a lokální úrovni. Západní část nádrže nad Husineckou přehradou je navržena jako biocentrum regionální úrovně (RBC) o minimální navržené rozloze 40 ha. Navržené RBC je napojeno na funkční biokoridor, který je tvořen přehradní nádrží s doprovodnými porosty a řekou Blanící a její nivou. Na lokální úrovni se zde nachází jedno funkční biocentrum (niva Drozdovského potoka) a dvě navržená biocentra (část lesních porostů severozápadně od obce Husinec a niva řeky Blanice s přilehlými lesními porosty). LBC jsou propojeny buď stávajícími nebo navrženými biokoridory.

6.3 Přírodní podmínky

Řešené území leží na jihozápadě Jižních Čech v oblasti, která náleží ke střední části geomorfologického celku Šumavské podhůří. Obec Husinec leží na březích řeky Blanice, ve zvlněné krajině severozápadní části předhůří Šumavy.

Podle **orografického** (geomorfologického) členění leží území v Hercynském systému, v provincii Česká Vysočina, v Šumavské subprovincii, v oblasti Šumavská hornatina, celku Šumavské podhůří, podcelku Bavorská vrchovina a okrsku Husinecká vrchovina.

Z hlediska **biogeografického** členění náleží do hercynské podprovincie, k bioregionu Sušickému, který je protažen podél Šumavy ve směru východ – západ a zahrnuje vrchoviny na krystalických břidlicích v jejím západním podhůří.

Geologické podloží budují migmatity a migmatické ruly, ruly a granodiority. Podél Blanice vystupují menší plochy kvartérních šterkopískových teras s neogenními písky a šterky. Podél těchto teras jsou v menším rozsahu vyvinuty nívné sedimenty.

Z hlediska **geobiocenologické typizace** (podle Zlatníka) je zde převážně čtvrtý bukový vegetační stupeň, z malé části jedlobukový (5), pouze roztroušeně dubobukový (3). Bez antropogenního vlivu by tedy údolí Blanice vévodilo lužní společenstvo, v nižších částech reliéfu acidofilní doubravy a ve vyšších květnaté bučiny. Minerální síla a acidita půd je vyjádřena převažující oligotrofní až mezotrofní (A, A/B, B) trofickou řadou. Převažují zde půdy s normálním vodním režimem (hydriká řada 3), sporadicky pak půdy periodicky (4) až trvale (5) zamokřené. Za dominující skupinu typů geobiocénů (STG) pak můžeme označit skupinu 4-AB-3.

Půdy tvoří typické kambizemě a v nivě řeky i písčité fluvizemě.

Široká niva řeky Blanice je lemována porosty olší, severně od obce je usměřňována homolovitými kopci. V době jarního tání nebo při přívalových deštích vystupovala řeka velmi často z břehů a zaplavovala prostor od Záblatí až do Vodňan. Tomu zabránila až výstavba přehrady v letech 1934 – 1939. Blanice vtéká do obce v nadmořské výšce 520 metrů nad mořem. Sama obec se však z větší části rozléhá ve výšce cca 530 metrů nad mořem.

Husinec patří do mírně teplé oblasti. Průměrná roční teplota zde kolísá mezi 7,2°C až 7,5°C. Projevuje se zde slabý srážkový stín. Převažující proudění větru směřuje od jihozápadu k severovýchodu.

6.4 Kulturně historická charakteristika

Podle starých kronikářů osídlení krajiny v okolí Husince spadá do 10. století, kdy sem údajně kníže Boleslav I. roku 942 poslal všecken poddaný lid, který nechtěl přijmout křesťanskou víru, aby zde rýžoval zlato a z něho odváděl knížeti desátky. Rýžování zlata, které se traduje až do 16. století, po sobě zanechalo stopy v podobě sejpů na březích Blanice.

Existence obce je spojována se založením hradu Hus (Auca, Gans), jehož počátek výstavby se datuje od roku 1341. Pod správou tohoto nově vzniklého panství bylo připojeno 23 vesnic, městečko Záblatí a půl městečka Husinec. Druhá polovina byla svobodná. Uvádí se, že již roku 1291 zasedal u zemského soudu Jindřich Vok z Borku a Husince, lze tedy předpokládat, že Husinec dostal toto jméno již před založením hradu, a že první zmínka města samotného v historických pramenech z roku 1359 (zmiňuje se kostel v Husinci) souvisí s povýšením na město.

Hlavní událostí druhé poloviny 14. století, která Husinec později učinila známým ve svém okolí i ve světě, je narození Mistra Jana Husa. Jan Hus se narodil mezi léty 1364 a 1376. Doposud nejčastěji uváděný rok 1369 (podle Fr. Palackého) byl na základě posledních vědeckých bádání shledán pochybným. Hus se narodil v Nánovském domě nyní čp. 36.

Z hospodářského hlediska těžil v této době Husinec z obchodní Zlaté stezky, která vedla z Pasova do Prachatic. Směrem do Čech byla na soumarech přivážena hlavně sůl, dále pak řada dalších druhů zboží – drahá sukna, hedvábí, víno, jižní ovoce, mořské ryby, zámořské koření, železo a zbraně. Při zpáteční cestě odváželi soumaři různé druhy obilí, slad, chmel, pivo, proslulou prachatickou kořalku (do 16. století), máslo a další zemědělské produkty či řemeslnické výrobky. Obchod po tzv. Zlaté stezce prožil dvě hlavní období svého rozkvětu. První začalo v době působení pasovského biskupa Otty z Londsborfu (1254 - 1265) a trvalo do husitských válek. Druhé období začalo počátkem 16. století a trvalo do zániku solního obchodu v Prachaticích počátkem 18. století.

Dalším významným zdrojem obchodu byly od poloviny 16. století husinecké dobytčí trhy. Dobytek se zde vyvážel do sousedního Bavorska. V roce 1596 byla tradice dobytčích trhů potvrzena glejtem Petra Voka a trhy se rozšířily i na obilí a textil.

Co se týče osídlení, nejstarší soupis obyvatel se dochoval z roku 1503. Žilo zde tehdy 61 usedlých rodin, z nichž byli 4 mlynáři, 1 kovář, 1 koželuh, 1 sládek, 1 tkadlec. Další dochovaný soupis obyvatel je z roku 1651. Žilo zde 178 osob. Záznam obsahuje i skladbu řemeslníků obce: 7 koželuhů, 7 krejčích, 4 tkalci, 4 hrnčíři, 3 řezníci, 3 ševci, 1 barvíř, 1 kožešník, 1 mlynář, 1 pekař, 1 tesař, 1 truhlář. V roce 1763 žilo v městě již 635 obyvatel. V roce 1840 pak 1173 obyvatel. V této době zde pracovalo 9 hrnčířů, 5 koželuhů, 13 krejčích, 7 pekařů, 26 punčochářů, 8 řezníků, 11 tkalců a 12 tesařů a truhlářů. Nejvyššího počtu obyvatel dosáhl Husinec roku 1886, kdy zde žilo 1731 obyvatel. V roce 1930 klesl počet občanů na 1189. Podle posledních statistických údajů zde v současné době žije 1265 obyvatel.

V 17. století se rozvíjí cechovní malovýroba. V roce 1616 vzniká cech koželužský. V roce 1652 získal svá privilegia rajcech, který sdružoval příslušníky bednářského, hrnčířského, kolářského, krejčovského, ševcovského a truhlářského řemesla. Husinečtí řezníci získali cechovní listinu v roce 1686. Punčocháři obdrželi listinu v roce 1700 a tkalci v roce 1718. Nejmladším husineckým cechem byl pekařský cech (1739).

V roce 1865 vzniká v Husinci první továrna. Mlýn s č.p. 11 byl předělán na továrnu pletařského zboží. Cechovní malovýroba začíná postupně zanikat. Začínají vznikat další továrny (výrobna klobouků, punčoch, sirkovna). Husinec se stal třetím nejprůmyslovějším městem okresu.

V roce 1905 byla císařským rozhodnutím potvrzena městská práva Husince. V roce 1939 byla dokončena stavba přehrady (trvala necelých 5 let). Zábor pohraničí po Mnichovském diktátu přinesl nárůst počtu obyvatel až přes 1800 – přes Husinec probíhal exodus českých obyvatel z Prachatic, z nichž mnozí se zde usadili. Pro zajímavost hranice protektorátu Čechy a Morava probíhala přes Husineckou přehradu. V květnu 1945 byl Husinec osvobozen americkou armádou.

Padesátá léta přinesla, tak jako všude, kolektivizaci a vznik JZD. Na průmyslovou tradici navázaly provozy oděvních, nábytkářských a strojírenských podniků. Pracovalo zde oděvní a pekařské učiliště.

6.4.1 Charakter osídlení a zástavby

Zástavba se rozprostírá podél obou břehů řeky Blanice s tím, že původní sídlo vznikalo na břehu levém a mělo strukturu spíše roztroušenou. Postupným osidlováním se zástavba začala soustředit do typické ulicovky. Postupem času nabyla historická část osídlení paprscitou strukturu soustředěnou kolem kostela svatého Kříže na Prokopově náměstí. Obydlí byla stavěna rovněž dále od řeky. V bezprostřední blízkosti řeky se objevují až domy z počátku 20. století. V severní části městečka pak na historickou část navazuje novodobá zástavba. Na pravém břehu řeky se vyskytují především průmyslové a jiné neobytné stavby. V řešeném území se rovněž nachází zahrádkářská kolonie a zemědělské družstvo.

Nadpoloviční většinu tvoří historické domy, které mají charakter okapové zástavby. Žádný z domů nikterak barevně nevyčnívá. Rodinné domky jsou typické pro výstavbu z druhé poloviny 20. století, proto zde převažují barvy šedá a okrová. Nachází se zde i 2 vily z první republiky. (*Zástavba: příloha č. I - obr. 1 a 2*)

6.4.2 Historické památky

Rodný domek Mistra Jana Husa (*příloha č. II - obr. 1*). Nachází se na hlavní silnici městečka. Má číslo popisné 36. Od roku 1873 je oficiálně přístupný. Areál rodného domu včetně areálu pomníku se sochou Mistra Jana z roku 1958 od Karla Lidického (*příloha č. II - obr. 2*) je Národní kulturní památkou vyhlášenou v roce 1978.

Kostel sv. Kříže postaven na gotických základech ze 14. století. Po požáru v roce 1802 byl přestaven do dnešní podoby. (*příloha č. II - obr. 3*)

Hřbitovní kostel sv. Cyrila a Metoděje z roku 1870. (*příloha č. II - obr. 4*)

Husinecká radnice je pozdně gotického původu, přestavovaná v 16. století, a později dále upravovaná.

U mostu přes řeku Blanici, směrem k Těšovicím, je umístěna socha sv. Jana Nepomuckého. (*příloha č. II - obr. 5*)

7 Výsledky hodnocení krajinného rázu

V řešeném území je možno odlišit 5 oblastí krajinného rázu:

- oblast přehradní nádrže Husinec
- říční niva
- luční krajina
- oblast Drozdovského potoka
- polní krajina

7.1 Oblast přehradní nádrže Husinec

7.1.1 Vyhodnocení přírodních podmínek území

Oblast se nachází v jižní části řešeného území. Přehradní nádrž si tvarově zachovala říční charakter, je tedy úzkého podlouhlého tvaru se dvěma protisměrnými oblouky (*příloha č. III - obr. 1*). Vnější strany oblouků se vyznačují strmými břehy, naopak vnitřní strany břehy mírnými. Břehové porosty tvoří převážně duby, břízy, borovice, zřídka vrby a olše. Na strmých svazích vyrůstají stromy téměř nad vodní hladinou. Na mírných svazích jim předchází travní a místy i bahnitopísčité pásy. Nádrž je situována v kopcovité krajině. Okolní kopce jsou téměř po celém obvodu nádrže, jsou porostlé jehličnatými lesy, s převažujícím zastoupením smrků. Převážná část oblasti je pohledově ohraničena hřebeny okolních kopců (Výrovec, Probošt, Pintovka ...). Střed severní části je otevřený. Vodní hladina je zde hraničena loukou (*příloha č. III - obr. 2 a 3*).

7.1.2 Krajinotvorné způsoby využívání území

Výstavba Husinecké přehrady byla zahájena v roce 1934 (*příloha č. III - obr. 4*). Hlavním účelem výstavby bylo ochránit přilehlé okolí před povodněmi. Do té doby jarní tání

pravidelně rozvodňovalo řeku natolik, že ohrožovala Husinec i další obce. Přehrada byla dokončena v roce 1939 a k jejímu základnímu využití, tedy zachycování velké vody při jarním tání, přibyla postupně i další. Nádrž vzniklá před hrází se stala rezervoárem, který zásobuje okresní město Prachatice pitnou vodou. Na východní části přehrady je vyhlášeno OPVZ 1. stupně. Přehrada je rovněž využívána k rekreačním a turistickým účelům.

V letech 1950 - 1954 byla pod hrází postavena malá hydroelektrárna, která je osazena jedním turbosoustrojím s Kaplanovou turbínou o výkonu 0,5 MW (*příloha č. III - obr. 5*). Kamenná hráz je vysoká 34 m a v koruně dlouhá 196,5 m. Vozovka, která po 5 m široké koruně vede, je ve výšce 25 m nad hladinou jezera. Jezero, které za hrází vzniklo, dosahuje rozlohy 68 ha a obsahuje 6,53 mil. metrů krychlových vody. Přehrada je postavena z kamene, který byl lámán v nedalekém velkolomu na Kobylí Hoře u Prachatic. Kámen byl na stavbu dopravován pomocí lanovky, jež překlenula celé široké údolí.

7.1.3 Definice typických znaků krajinného rázu

Typické znaky krajinného rázu jsou dále rozděleny na hlavní a doprovodné.

Hlavní znaky:

- kopcovitý reliéf, údolní charakter přehrady,
- základním strukturotvorným prvkem krajiny je vodní plocha, ta je sevřená okolními kopci
- typické střídání mírných přístupných břehů se strmými až skalnatými
- typické jsou uzavřené pohledy přes vodní plochu
- na mírných březích jsou typické v prvním pásu zapojené porosty dubů a solitérní borovice, následované porostem bříz
- těleso hráze je kulturní dominantou krajiny
- stavby jsou vždy jen výjimečně (pouze stavby související s provozem přehrady a několik lesních chatiček)

Doprovodné znaky:

- balvanité útvary na jižní straně
- několik roztroušených lesních chatiček (o ploše max. 16m², dřevěná konstrukce)

7.1.4 Vymezení nadřazených krajinářských celků

Celá oblast je součástí jediného nadřazeného krajinářského celku. Jeho hranici tvoří hřebeny okolních vrchů a to na jižní, západní a východní straně. Na severu se pohledově otevírá. Klíčový horizont tvoří pohledově významné hřebeny Šumavy (vrchole hor Boubín, Bobík, Libín) (*příloha č. III - obr. 6*).

7.1.5 Rozčlenění krajiny na základní krajinářské celky

V řešeném území lze vymezit 3 základní krajinářské celky. Rozloha nejrozsáhlejšího z nich je přibližně 40 ha. Dalších dvou pak cca 15 a 20 ha. Všechny ZKC jsou pohledově uzavřené a jsou hraničeny břehovými porosty.

7.1.6 Vyhodnocení jednotlivých celků z hlediska míry zachovalosti typických znaků krajinného rázu v nich

Celá oblast krajinného rázu, tedy všechny 3 ZKC, mají výjimečně dochovaný krajinný ráz. Krátké uzavřené pohledy, podmíněné okolním reliéfem a tvarem přehrady, jsou esteticky příjemné z každého místa oblasti. Významné jsou pohledy z tělesa hráze (*příloha č. III - obr. 7 a 8*). Celý ZKC u tělesa hráze je pak zvláště dobře exponovaný při pohledu z Výrovky (*příloha č. III - obr. 9*).

7.1.7 Návrh míry ochrany jednotlivých krajinářských celků

Oblast je ze zákona významným krajinným prvkem a její estetická a ekologická hodnota je nadprůměrná, proto v celé oblasti navrhuji II. stupeň ochrany (vysoká ochrana krajinného rázu), tzn. maximální ochranu hlavních i doprovodných znaků krajinného rázu. Je nezbytné navržení krajino tvorných regulativů, omezujících některé činnosti, doplňujících regulativy související s místním OPVZ. Především jsou to regulativy omezující tyto činnosti: rušení dochovaných typických znaků, změny nerespektující hlavní typické znaky krajinného rázu, změny ve struktuře a zastoupení kultur, rozšiřování ploch bezlesí, holosečné formy

lesního hospodaření, činnosti zhoršující erozi a statickou stabilitu lesa, terénní úpravy mimo potřeby ochrany přírody, rušení cest a turistických stezek, oplocování pozemků, těžby surovin, výstavby mimo provozní objekty nezbytné pro využívání území, hlučné provozy a činnosti.

7.2 Říční niva

7.2.1 Vyhodnocení přírodních podmínek území

Řešené území se nachází na středním toku řeky Blanice. Začátek oblasti je pod Husineckou přehradou. Reliéf má ráz členité pahorkatiny, údolí je většinou hluboce zaříznuté. Dominantní dřevinou břehového společenstva je olše lepkavá. Řeka v této části řešeného území protéká převážně intravilánem obce, setkáváme se tedy se střídavou až intenzivní zástavbou po celé délce toku. Zástavba tak zasahuje do inundačního území, které by jinak bylo tvořeno úzkým pásem vlhkých luk s náletovými dřevinami, ostře hraničeným strmými svahy údolí, a to v horní části oblasti (od přehrady k hlavnímu mostu) po obou stranách. V dolní části oblasti je údolí ostře sevřené pouze na levém břehu a pravý břeh se otevírá.

7.2.2 Krajinotvorné způsoby využívání území

V dávné historii se na řece rýžovalo zlato. Řeka byla bohatá na lov perlorodek. Díky značnému spádu a vysokému stavu vody, zejména pak na jaře, byla řeka v minulosti využívána k plavení polenového dřeva z oblastí rozsáhlých lesů na volarsku. V důsledku poměrně vysoké intenzity a frekvence záplav, nebyla nikdy niva řeky intenzivně zemědělsky využívána. Osídlení se v historické době nivě vyhýbalo. Historická část města byla chráněna poměrně hlubokým údolím. Postupem času se stavby více přibližovaly k toku. Každoroční záplavy ohrožovali Husinec i okolní obce, proto musel být tok regulován a přehrazen. Dnes je oblast využívána ke sportovním a turistickým účelům. V úseku mezi Záblatím a Husincem vede okolo řeky trasa žluté turistické značky.

7.2.3 Definice typických znaků krajinného rázu

Hlavní znaky:

- členitý reliéf, zaříznuté údolí
- dominantní strmé svahy (*příloha č. IV - obr. 1 a 2*)
- strukturu krajiny tvoří pozvolna meandrující řeka, sevřená mezi okolní kopce
- typickou identifikační a původní dřevinou je olše (*příloha č. IV - obr. 3 a 4*)
- typické jsou úzké průhledy mezi jednotlivými jinak pohledově uzavřenými ZKC
- historická zástavba je mimo údolí

Doprovodné znaky:

- cesty a stezky podél řeky, lemovány alejí stromů
- bez slepých ramen

7.2.4 Vymezení nadřazených krajinářských celků

Viz odstavec 7.1.4.

7.2.5 Rozčlenění krajiny na základní krajinářské celky

V oblasti lze vymezit 5 ZKC. Všechny ZKC jsou přibližně o stejné rozloze cca 10 – 20 ha. Celky jsou navzájem propojené úzkými průhledy. Dva celky jsou zcela pohledově uzavřené, zbylé tři polootevřené, z nichž dva mají otevřenou stranu omezenou zástavbou.

7.2.6 Vyhodnocení jednotlivých celků z hlediska míry zachovalosti typických znaků krajinného rázu v nich

Zdejší přírodní složka krajinného rázu by sama o sobě působila velice příjemným estetickým dojmem. Ovšem krajinný ráz je zde narušen neuspořádanou místy až chaotickou zástavbou. Je zde obtížné najít místo, které by nebylo esteticky narušováno nějakou negativní složkou (např.: nevzhledná průmyslová či obytná budova nebo stožár vysokého napětí).

Esteticky významnější lokalitou je Husova skála (*příloha č. IV - obr. 5*). Toto místo je typickým Genius loci. Je to 500 m dlouhý skalnatý masiv zakončený holou skálou, pod kterou podle pověsti vždy odpočíval malý Jan Hus při cestě z domova do školy v Prachaticích. Skála připomíná Husův profil. Dojem z tohoto místa však trochu kazí nedaleké průmyslové budovy (*příloha č. IV - obr. 6*). Další lokalitou je část od parkurového jezdeckého stadionu až k hlavnímu mostu. V této části je poměrně příjemně skloubená přírodní složka s architektonickou (*příloha č. IV - obr. 7 a 8*). Toto se nedá již tvrdit o dolní části oblasti za mostem. Esteticky nepřijatelná je chatová oblast (*příloha č. IV - obr. 9*) a především průmyslová zóna (*příloha č. IV - obr. 10*). Tato lokalita pak významně degraduje dálkové pohledy od východní strany (*příloha č. IV - obr. 11*).

V celé oblasti, tzn. ve všech pěti ZKC, je tedy krajinný ráz částečně dochován.

7.2.7 Návrh míry ochrany jednotlivých krajinářských celků

Navrhuji IV. stupeň ochrany (základní ochrana). Je třeba chránit základní strukturu krajiny. Vhodné by bylo vyhnout se další neestetické výstavbě v údolí a to především v horní oblasti kde vede turistická stezka a je zde městský park. Žádoucí je navrhnout krajinotvorné a parkové úpravy, které by odstínily pohledově nevhodné prvky.

7.3 Luční krajina

7.3.1 Vyhodnocení přírodních podmínek území

Oblast se nachází v jihozápadní části řešeného území. Reliéf je mírně zvlněný. Vegetace je tvořena převážně trvalými travními porosty. V území se dále vyskytují časté smrkové lesíky a výjimečně i solitérní dřeviny, převážně duby. Cesty jsou lemovány stromořadím. Zastoupeny jsou tu převážně jabloně, dále pak topoly a břízy. V území se nachází několik menších jabloňových sadů.

7.3.2 Krajinotvorné způsoby využívání území

Podmínky v krajině nebyly nikdy předurčeny k intenzivnímu zemědělskému hospodaření. Pozemky jsou využívány jako trvalé travní porosty k pastvě a sklizni píce. Část pozemků je však stále evidována jako orná půda a v minulosti tak byla i využívána. Pozemky užívané dříve k orbě jsou odvodněné. Dále jsou zde čtyři malé jabloňové sady. V území je malá zahrádkářská kolonie. Další zástavba v oblasti je omezená jen na několik chatiček poblíž přehrady.

7.3.3 Definice typických znaků krajinného rázu

Hlavní znaky:

- převážná část oblasti je tvořena TTP
- stromořadí kolem hlavní cesty i polních cest
- převažují malé bloky pozemků
- typické jsou lesíky a remízky
- hrany pozemků jsou tvořeny cestami, drobnými mezemi

Doprovodné znaky:

- výskyt malých sadů
- lokalita bez větších zděných staveb, pouze dřevěné chatičky

7.3.4 Vymezení nadřazených krajinářských celků

Viz odstavec 7.1.4.

7.3.5 Rozčlenění krajiny na základní krajinářské celky

V oblasti lze vymezit 5 základních krajinářských celků. Dva jsou větší o výměře cca 35 – 40 ha, zbylé tři menší mají výměru cca 5 – 15 ha. Jejich hranice je tvořena hlavní silnicí, která vede po hřebeni, dále pak okraji lesů a remízků. ZKC jsou pohledově polootevřené.

7.3.6 Vyhodnocení jednotlivých celků z hlediska míry zachovalosti typických znaků krajinného rázu v nich

Čtyři z pěti ZKC mají dobře dochovaný krajinný ráz. Jsou to 3 menší celky nad přehradou a celek mezi řekou a hlavní silnicí. U pátého, největšího, krajinářského celku je znatelná absence remízků a mezí. Samotná zahrádkářská kolonie v tomto ZKC není negativem a do krajiny poměrně zapadá (*příloha č. V - obr. 1*). V celé oblasti jsou esteticky významné širší pohledy ze silnice a především dalece otevřený pohled přes městečko (*příloha č. V - obr. 2*).

7.3.7 Návrh míry ochrany jednotlivých krajinářských celků

Výše zmíněné čtyři základní krajinářské celky s dobře dochovaným krajinným rázem je účelné chránit III. stupněm ochrany (nadprůměrná ochrana krajinného rázu). U pozemků by měl být jejich druh uveden v soulad se současným způsobem užívání, tedy mělo by dojít k delimitaci kultur (nejlépe v rámci PÚ) tzn. převedení pozemků z orné půdy na TTP. Následně by byli stanovené některé regulativy ve způsobu využívání území. A to následující omezení činností: zákaz rušení dochovaných typických znaků krajinného rázu, zákaz změn zemědělských kultur mimo zatravnění, zákaz změn ve struktuře a zastoupení kultur, zákaz velkých terénních úprav. U pátého ZKC je prostor spíše pro krajinnou tvorbu, a to navržení výsadby remízků a solitérních stromů (možno realizovat v rámci společných zařízení v procesu komplexních pozemkových úprav). Po realizaci těchto krajinotvorných úprav by i tento ZKC spadl pod ochranu III. stupně.

7.4 Oblast Drozdovského potoka

7.4.1 Vyhodnocení přírodních podmínek území

Oblast se nachází v západní části řešeného území a odděluje od sebe oblasti luční a polní krajiny. Drozdovský potok je levým přítokem Blanice. Na potoce je vybudována malá vodní nádrž s obvodovou stokou. Nádrž je průtočná. Potok protéká mírným údolím. Jeho niva je tvořena v horní části loukami, v řešeném území protéká úzkým pásem lužního lesa. Dominantní dřevinou břehového společenstva je olše, dále je tu zastoupena bříza a topol, zřídka dub. Tok si zachoval přírodní charakter a meandruje v přírodním korytě.

Nádrž je bez výraznějšího litorálního pásma. Hráz je bez výsadby dřevin, je porostlá travním drnem. Okraj nádrže je lemován pásem tvrdé vodní vegetace, která postupně přechází do pásma nesklízeného travního porostu.

7.4.2 Krajínovotvorné způsoby využívání území

Drozdovský potok je v seznamu stanovených povrchových lososových vod pro život a reprodukci původních druhů ryb a ostatních vodních živočichů (podle nařízení vlády č. 71/2003 Sb. k provedení zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)). Oblastí prochází silnice III. třídy a několik polních cest. Nedaleko oblasti je areál zemědělského družstva.

7.4.3 Definice typických znaků krajinného rázu

Hlavní znaky:

- strukturu krajiny vytváří mírné údolí nivy potoka
- zastoupení typických dřevin lužního lesa - olše, bříza, topol, dub
- tok meandrující v přírodním korytě (*příloha č. VI - obr. 1*)
- bez zástavby

Doprovodné znaky:

- přechod mezi lesem a loukou tvoří místy ostře svažitá meze
- přirozené rybí přechody a tůňky na toku (*příloha č. VI -obr. 2*)
- hráz nádrže bez výsadby (*příloha č. VI -obr. 3*)

7.4.4 Vymezení nadřazených krajinářských celků

Viz odstavec 7.1.4

7.4.5 Rozčlenění krajiny na základní krajinářské celky

Oblast lze rozčlenit na 4 ZKC. Dva uzavřené ZKC o výměře cca 3 a 4 ha tvoří část nivy toku od hranice katastrálního území k nádrži. Třetí celek o výměře 1 ha představuje samotnou nádrž a poslední krajinářský celek (3 ha) tok za výpustí. Třetí a čtvrtý celek je polootevřený.

7.4.6 Vyhodnocení jednotlivých celků z hlediska míry zachovalosti typických znaků krajinného rázu v nich

3 ZKC mají výjimečně dochovaný krajinný ráz a 1 celek má dobře dochovaný krajinný ráz. Oblast je velice významná pro svou ekologickou a estetickou hodnotu. Spodní část oblasti je pohledově degraduje přilehlé zemědělské družstvo.

7.4.7 Návrh míry ochrany jednotlivých krajinářských celků

Oblast je ze zákona o ochraně přírody a krajiny, stanovena jako významný krajinný prvek. U celé oblasti navrhuji II. stupeň ochrany (vysoká ochrana krajinného rázu). Je nezbytná ochrana všech typických znaků. Navrhuji následující regulativy. Zákaz rušení dochovaných typických znaků krajinného rázu. Zákaz činností poškozující estetickou a ekostabilizační funkci toku a nivy, tj. jakákoli tvrdá úprava břehů (zeď, dřevěné palisády, dláždění dna toku aj.), zrušení meandru a tím narovnání toku. Zákaz výstavby. Žádoucí je pohledové odstínění zemědělského družstva.

7.5 Polní krajina

7.5.1 Vyhodnocení přírodních podmínek území

Oblast tvoří severní část řešeného území. Krajinnou strukturu charakterizují různě velké bloky orné půdy. V jižní části oblasti jsou zastoupeny jehličnaté lesy a bloky zahrad. Pro tuto část jsou typické menší bloky pozemků, časté remízky, větrolamy, stromořadí kolem cest a meze. V severní části oblasti jsou tyto znaky částečně setřeny.

7.5.2 Krajinotvorné způsoby využívání území

Od pradávna osídlené území, nebylo nikdy ryze zemědělskou krajinou s vysokou intenzitou využití. Hlavním zdrojem obživy zde byly řemesla, obchod a v pozdější době lehký průmysl. V oblasti je koncentrována převážná část zástavby městečka. Rozptýlené stavby ve volné krajině nikdy nebyly a jsou nevhodné.

7.5.3 Definice typických znaků krajinného rázu

Hlavní znaky:

- převážnou část oblasti tvoří orná půda a zastavěné území sídla se zahradami a sady
- v území není vyvinuto rozptýlené osídlení, nejsou ani samoty
- bloky orné půdy mají velkovýrobní měřítko, přirozená velikost pozemků by měla činit max. 20 ha
- typické jsou časté remízky a stromořadí podél cest, solitérní stromy nebo skupiny stromů a meze na hranicích pozemků (tyto znaky jsou dnes na mnoha místech střeny)
- sídlo je vyvinuto v kopcovitém reliéfu, který ovlivňuje jeho vícepodlažní půdorys
- významné jsou tvary, sklony a expozice střech, jelikož obec hraje zásadní význam v dálkových pohledech
- střechy jsou převážně sedlové
- kostel sv. Kříže je kulturní dominantou krajiny

Doprovodné znaky:

- v krajině přítomné drobné sakrální stavby (kříže, boží muka, kapličky)

7.5.4 Vymezení nadřazených krajinářských celků

Viz odstavec 7.1.4

7.5.5 Rozčlenění krajiny na základní krajinářské celky

V oblasti je 11 různě velkých ZKC. Rozloha nejmenších celků se pohybuje od cca 5 do 10 ha. Velikost středně velkých celků je kolem 30 ha. Největší celky mají přes 50 ha. Dva celky jsou pohledově uzavřené, ostatní polootevřené.

7.5.6 Vyhodnocení jednotlivých celků z hlediska míry zachovalosti typických znaků krajinného rázu v nich

V šesti ZKC nalezneme dobře dochovaný krajinný ráz. Jsou to celky v jižní části oblasti. Tyto celky jsou o malé a středně velké výměře. Ve třech celcích s největší rozlohou je krajinný ráz částečně dobře dochován. Jsou zde setřeny některé typické znaky a negativně působí i četné sloupy vysokého napětí (*příloha č. VII - obr. 1*). Ve dvou ZKC je krajinný ráz dochovaný velmi málo, jedná se o areál zemědělského družstva a pole ve výseku lesa. V celé oblasti jsou pohledově významné dálkové pohledy přes obec na okolní krajinu. Nejvíce setřené znaky jsou krajinné detaily, jako meze, remízky, solitéry atd.

7.5.7 Návrh míry ochrany jednotlivých krajinářských celků

U ZKC s dobře dochovaným krajinným rázem, navrhuji III. stupeň ochrany (nadprůměrná ochrana krajinného rázu). Je zde třeba chránit především všechny krajinné detaily (meze, remízky, solitérní stromy a skupiny stromů atd.).

U ZKC, s částečně dochovaným krajinným rázem, navrhuji IV. stupeň ochrany (základní ochrana). Zde je třeba především obnovit krajinné detaily, které byli typické pro tuto oblast před kolektivizací (*příloha č. VII - obr.2*) Vhodná je výsadba remízků a stromořadí na „holé“ horizonty, čímž dosáhneme i optického zmenšení velkých prostor a severní část oblasti bude kompaktnější s jižní. Tomu můžou napomoci i nové polní cesty. Při jejich návrhu je třeba brát zřetel, na dávné zrušené cesty a lokaci nově navrhovaných cest směřovat do míst, kde tyto staré cesty vedly. K tomu mohou napomoci osamocené sakrální prvky v polích.

Areál zemědělského družstva bude bez ochrany krajinného rázu. U posledního ZKC (pole ve výseku lesa) by z krajinného hlediska bylo nejvhodnější zalesnění. Tento celek spadá do IV. stupně.

8 Financování

Pro udržení a především tvorbu a obnovu krajinného rázu je třeba nemalých finančních prostředků. Nejsystémovějším řešením je provádět činnosti vedoucí k tvorbě a ochraně krajinného rázu v rámci společných zařízení v komplexních pozemkových úpravách, a tedy náklady na tyto krajinnotvorné činnosti hradit ze zdrojů KPÚ. Aby propojení ochrany a tvorby krajinného rázu s KPÚ bylo stoprocentní, je třeba při projektování společných zařízení klást větší důraz také na jejich primární estetičnost, nikoliv pouze na funkčnost jako je tomu převážně nyní.

Finanční zdroje pro KPÚ jsou zajišťovány ze státního rozpočtu, zdrojů PF ČR, statutárních fondů EU (především realizační část) a ostatních zdrojů (př.: investice stavebníka). Pro potřeby financování „krajinného rázu“ lze samostatně využívat i některé programy ministerstev. Především sou to:

8.1 Krajinotvorné programy MŽP

8.1.1 Program péče o krajinu

Program péče o krajinu se sestává ze tří podprogramů – Ochrana krajiny proti erozi, Udržení kulturního stavu krajiny, Podpora druhové rozmanitosti a Péče o zvláště chráněná území a ptačí oblasti. V rámci jednotlivých podprogramů lze zafinancovat realizaci různých krajinotvorných opatření, které jsou podrobně uvedeny ve směrnici MŽP pro poskytování finančních prostředků v rámci programu péče o krajinu. Namátkou uvedu např.: úpravy terénu, zakládání liniových travních porostů, zakládání liniových porostů, výsadba solitérních dřevin, výsadba nelesní zeleně, úprava a udržování zeleně, ošetřování památných stromů a alejí, obnova mezí, obnova remízků, obnova mokřadů a mnoho dalších. Výše přiznaných finančních prostředků může být stanovena až do 100 % uznaných nákladů.

8.1.2 Program revitalizace říčních systémů

PRŘS je určen na podporu opatření zaměřených na obnovu a zlepšení vodního režimu krajiny (zvyšování retenční schopnosti krajiny, zpomalování povrchového odtoku, likvidace nevhodně provedených odvodňovacích soustav apod. a na podporu čištění odpadních vod v menších obcích). Tyto činnosti mají funkci jak ekostabilizační, tak i estetickou a přispívají k obnově krajinného rázu. Spolufinancování z programu je až do výše 100%. V rámci řešeného území se však s využitím těchto dotačních titulů neuvažuje.

8.2 Agroenvironmentální programy MZe

Agroenvironmentální programy jsou dotační tituly Ministerstva zemědělství (MZe) v rámci Horizontálního plánu rozvoje venkova ČR. Jejich cílem je podpořit takové způsoby hospodaření na zemědělské půdě, které jsou ve shodě s ochranou a zlepšováním životního prostředí a krajiny. Z hlediska zvýšení estetické hodnoty krajinného rázu jsou významné především tituly - Tvorba travnatých pásů na svažitéch půdách a Biopásy. Tyto tituly zvyšují rovněž pestrost krajiny a mohou být využity v oblasti polní krajiny při navrhování krajinných detailů. Výše dotací je 9 440 Kč/ha u travních pásů a 10 630 Kč/ha u biopásů. Oba tituly mohou být vzájemně kombinovány. V oblasti polní krajiny lze při delimitaci kultur využít dotačního titulu zatravňování orné půdy. Výše dotací je 7 265 Kč/ha.

8.3 Program obnovy venkova MMR

Program obnovy venkova zahrnuje dotační tituly Ministerstva pro místní rozvoj (MMR). Pro potřeby krajinného rázu lze využít tituly – Obnova a zřizování veřejné zeleně (s dotací do výše 50% nákladů) a Rekonstrukce místních komunikací, výstavba cyklistických a pěších stezek, rekonstrukce a výstavba veřejného osvětlení (s dotací do výše 30% nákladů).

9 Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zabýval problematikou institutu krajinného rázu. Praktická část byla zaměřena na preventivní ochranu, tedy na formulaci zásad a způsobů ochrany, tvorby a obnovy krajinného rázu ve vybraném zájmovém území, kterým bylo katastrální území Husinec. Výsledný elaborát by měl nalézt uplatnění jako oborový podklad, zejména pak podklad pro komplexní pozemkové úpravy.

Historie Husince se traduje již jedenáct století. Za tu dobu prošel četnými změnami. Již od 13. století byly hlavním zdrojem obživy řemesla a obchod. Od poloviny 19. století je to lehký průmysl. V této době rovněž Husinec zaznamenal největší nárůst a počet obyvatel a stal se jedním z nejprůmyslovějších sídel v okrese. Lehký průmysl je hlavním zdrojem pracovních míst dodnes a podle toho se odvíjí i způsob využívání krajiny v území.

Řešené území bylo rozčleněno do následujících pěti oblastí krajinného rázu – Oblast přehradní nádrže Husinec, říční niva, luční krajina, oblast Drozdovského potoka a polní krajina. Jednotlivé oblasti pak byly rozděleny na základní krajinářské celky, u kterých byl na základě zachovalosti jejich typických znaků navržen stupeň ochrany.

V území bylo vyčleněno celkem 28 ZKC, z toho 6 celků s výjimečně dochovaným krajinným rázem, 11 celků s dobře dochovaným, 9 celků s částečně dochovaným a 2 celky s málo dochovaným krajinným rázem. Do II. stupně ochrany (vysoká ochrana) bylo zařazeno 7 ZKC, do III. stupně (nadprůměrná ochrana) 11 ZKC a do IV. stupně (základní ochrana) 9 ZKC. 1 ZKC byl začleněn do V. stupně, tedy bez ochrany krajinného rázu.

Regulativy a krajinotvorná opatření byly navrhovány s ohledem na využívání území tak, aby nebyly překážkou.

Ačkoli je estetické hledisko při krajinném plánování převážně jen jakýmsi druhotným korektivem funkčních kritérií, je i přesto vzhled místa tím prvním čím na člověka krajina působí. Proto je třeba klást důraz na ochranu esteticky významných oblastí a tam kde krajinný ráz pozbyl na kráse, je třeba se pokusit v maximální míře o nápravu. Významným nástrojem pro ochranu a tvorbu krajinného rázu mohou být komplexní pozemkové úpravy.

10 Seznam použité literatury

Bukáček, R. a Matějka, P.:	Popis metody hodnocení krajinného rázu použité v metodice Správy CHKO ČR. In: Péče o krajinný ráz. Praha: Fakulta architektury ČVUT 1999.
Culek, M. a kol.:	Biogeografické členění České republiky. Praha: Enigma, 1995. ISBN 80-85368-80-3
Day, CH.:	Duch a místo. Brno: ERA, 2005. ISBN 80-86517-95-0
Forman, R.T.T. a Godron, M.:	Krajinná ekologie. Praha: Academia, 1993. ISBN 80-200-0464-5
Komárek, S.:	Příroda a kultura. Praha: Vesmír, 2000. ISBN 80-85977-33-8
Lipský, Z. a kol.:	Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů. Praha: Karolinum, 1998. 129 s.
Löw, J. a Michal, I.:	Krajinný ráz. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. ISBN 80-86386-27-9
Mazín, V.:	Krajinný ráz jako duchovní rozměr pozemkových úprav. Sborník přednášek semináře "Krajinný ráz, způsoby jeho hodnocení a ochrany". Praha: 1998. s. 72 - 76
Mezera, A.:	Tvorba a ochrana krajiny. Praha:SZN, 1979. 476 s.
Mimra, M.:	Krajinný ráz, genius loci a krajinná ekologie. Sborník přednášek semináře "Krajinný ráz, způsoby jeho hodnocení a ochrany". Praha: 1998. s. 50 - 58
Míchal, I.:	Ekologická stabilita. Brno: MŽP ČR a Veronica, 1992. ISBN 80-85368-22-6
Novotná, D. (editor):	Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny. Praha: MŽP ČR a Enigma 2001. ISBN 80-7212-192-8
Rejmers, N. F. :	Abeceda přírody: Biosféra. Praha: Horizont, 1985. 167 s.
Sklenička, P.:	Základy krajinného plánování. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. ISBN 80-903206-1-9

Evropská úmluva o krajině Florencie 20.10.2000

Zákon č. 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny

Zákon č. 50/1976 Sb. O územním plánování a stavebním řádu

11 Přílohy

Fotografický materiál

Příloha č. I - zástavba

Příloha č. II – památky

Příloha č. III – oblast přehradní nádrže Husinec

Příloha č. IV – říční niva

Příloha č. V – luční krajina

Příloha č. VI – oblast Drozdovského potoka

Příloha č. VII – polní krajina

Ortofoto řešeného území

Mapová část

Mapa krajinného rázu 1 : 10 000

Příloha č. I - zástavba

Obr. 1 – Husinec - zástavba (ortofoto)

Obr. 2 – Husinec – letecký snímek z roku 1934

Příloha č. II – památky

Obr. 1 – rodný dům Mistra Jana Husa

Obr. 2 - socha Mistra Jana z roku 1958 od Karla Lidického

Příloha č. II - památky

Obr. 3 - kostel sv. Kříže

Obr. 4 - hřbitovní kostel sv. Cyrila a Metoděje

Příloha č. II - památky

Obr. 5 - socha sv. Jana Nepomuckého

Příloha č. III – oblast přehradní nádrže Husinec

Obr. 1 – přehradní nádrž Husinec (ortofoto)

Obr. 2 – přehradní nádrž – pohled ze severní otevřené části

Příloha č. III – oblast přehradní nádrže Husinec

Obr. 3 – přehradní nádrž – typický pohled na břehové společenstvo

Obr. 4 – výstavba přehradní nádrže

Příloha č. III – oblast přehradní nádrže Husinec

Obr. 5 – hráz s elektrárnou

Obr. 6 – typické siluety Bobíku a Boubínu

Příloha č. III – oblast přehradní nádrže Husinec

Obr. 7 a 8 – přehradní nádrž – pohled z hráze

Příloha č. III – oblast přehradní nádrže Husinec

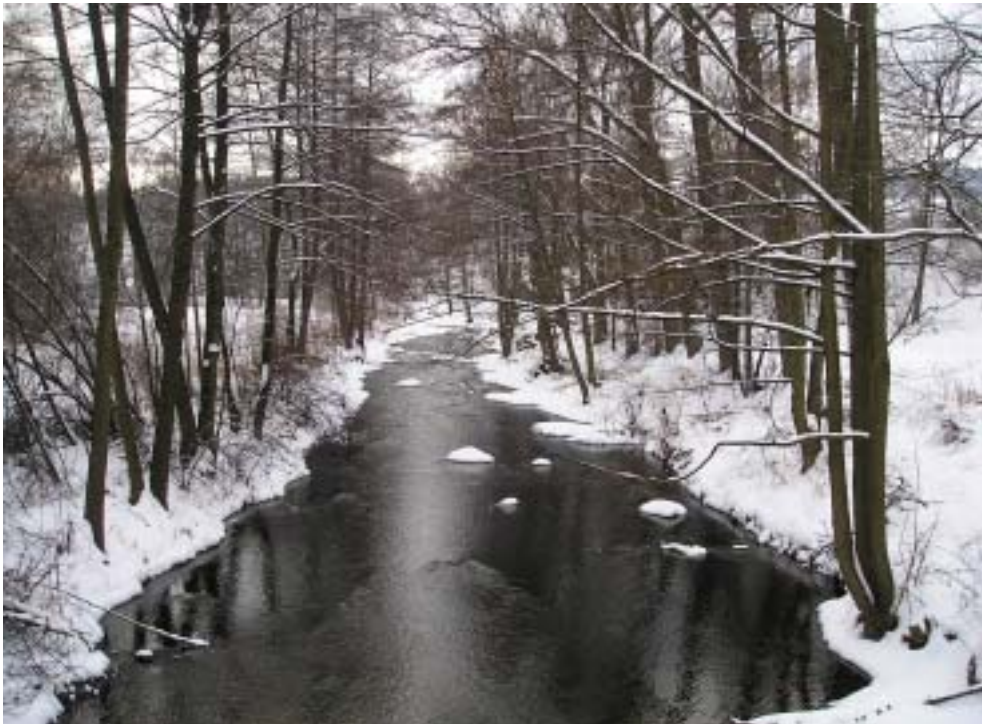
Obr. 9 – přehradní nádrž - pohled z Výrovky

Příloha č. IV – říční niva

Obr. 1 a 2 – údolí řeky

Příloha č. IV – říční niva

Obr. 3 a 4 – typické porosty olší

Příloha č. IV – říční niva

Obr. 5 – Husova skála

Obr. 6 – průmyslové stavby u Husovy skály

Příloha č. IV – říční niva

Obr. 7 a 8 – zástavba u řeky

Příloha č. IV – říční niva

Obr. 9 – chatová oblast u řeky

Obr. 10 – průmyslová zóna pohled od řeky

Příloha č. IV – říční niva

Obr. 11 – východní pohled na Husinec
Průmyslový komín zastiňuje kostel jak dominantu.

Příloha č. V – luční krajina

Obr. 1 – zahrádkářská kolonie zasazená do luční krajiny

Obr. 2 – široký pohled přes Husinec

Příloha č. VI – oblast Drozdovského potoka

Obr. 1 – přirozené koryto Drozdovského potoka

Obr. 2 – Drozdovský potok – tůňka

Příloha č. VI – oblast Drozdovského potoka

Obr. 3 – nádrž na Drozdovském potoce

Příloha č. VII – polní krajina

Obr. 1 – sloupy vysokého napětí v polní krajině

Obr. 2 – Polní krajina v roce 1940